

*Міжнародний Центр Науки і Досліджень
International Center for Science and Research
Международный Центр Науки и Исследования*

Матеріали
V Міжнародної науково-практичної конференції

«ПРІОРИТЕТИ СУЧАСНОЇ НАУКИ»

(м. Київ)

30 - 31 січня 2022 року

**Міжнародний центр науки і досліджень
(м. Київ)**

**МАТЕРІАЛИ V МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

«ПРІОРИТЕТИ СУЧАСНОЇ НАУКИ»

30 - 31 січня 2022 року

**Київ
МЦНід
2022**

УДК 005
ББК 66.3(0)

Пріоритети сучасної науки: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції м. Київ, 30-31 січня 2022 року. – Київ: МЦНіД, 2022. – 56 с.

У даному збірнику представлені тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Пріоритети сучасної науки». Висвітлюються актуальні проблеми розвитку науки на сучасному етапі розвитку. Розглядаються актуальні механізми та інструменти забезпечення перспектив наукових досліджень.

Збірник призначений для студентів, здобувачів наукових ступенів, науковців та практиків.

Всі матеріали представлені в авторській редакції. За повноту та цілісність яких автори безпосередньо несуть відповідальність.

МЦНіД 2022

ЗМІСТ

БІОЛОГІЧНІ НАУКИ.....	5
<i>Переходько К.М., Скляр Т.В. РОЛЬ ГЕНОМНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У РОЗРОБЦІ СТАНДАРТІВ ІДЕНТИФІКАЦІЇ МІКРООРГАНІЗМІВ, ЗНАЧИМИ ДЛЯ БІОІНФОРМАТИЧНИХ БАЗ.....</i>	<i>5</i>
ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ	6
<i>Масловська І.І. ЗВ'ЯЗКИ З ГРОМАДСЬКІСТЮ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО ІМІДЖУ ВЛАДИ</i>	<i>6</i>
ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ.....	9
<i>Жук К.Д. ВНУТРІШНІ ДЕРЖАВНІ ЗАПОЗИЧЕННЯ У МЕХАНІЗМІ ФІНАНСУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ.....</i>	<i>9</i>
<i>Кириленко М.Ю. СУЧАСНІ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЇ В УПРАВЛІННІ КОМЕРЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА</i>	<i>11</i>
<i>Кувалдіна О.О. ПОДАТОК НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ ЯК ОДИН ІЗ БЮДЖЕТОУТВОРЮЮЧИХ ПОДАТКІВ</i>	<i>14</i>
<i>Левкович О.В., Максименко П.К. СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА.....</i>	<i>15</i>
<i>Левкович О.В., Олексієнко В.В. ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ</i>	<i>17</i>
<i>Ляшкова В. Ю. ДЕРЖАВНІ ЦІННІ ПАПЕРИ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ</i>	<i>18</i>
<i>Матяш Я.О. ПОТОЧНІ ПРОБЛЕМИ МИТНО-ТАРИФНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ МИТНИЦІ</i>	<i>20</i>
<i>Топорков О.Р. ЕКСПОРТ ПОСЛУГ, ДОДАНА ВАРТІСТЬ ТА РИНОК ПРАЦІ В КРАЇНАХ СХІДНОЇ ЄВРОПИ: ЕМПІРИЧНИЙ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК</i>	<i>21</i>
ЖУРНАЛІСТИКА.....	23
<i>Кривцова К., Руденко В. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОТОІЛЮСТРУВАННЯ У МЕДІА....</i>	<i>23</i>
ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ.....	24
<i>Shlyakhtina O.S. PECULIARITIES OF EVALUATION AND ASSESSMENT STRATEGIES IN ESP COURSE</i>	<i>24</i>
<i>Опар Н.В. ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ЯК УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКІСНОЇ ОСВІТИ.....</i>	<i>26</i>
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ НАУКИ.....	29
<i>Попова Л.М., Олійник О.В. БІОЛОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ НОВИХ ГІБРИДІВ ЦИБУЛІ РІПЧАСТОЇ.....</i>	<i>29</i>
СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ.....	30
<i>Селезньова С.В. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ПЛІВКОВОЇ ФОТОГРАФІЇ У ЗМІ</i>	<i>30</i>

<i>Уварова М.Ю. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МИСТЕЦЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ</i>	32
СОЦІОЛОГІЧНІ НАУКИ	33
<i>Мачуліна І.І. НАСЛІДКИ ВТОРИННОЇ ЗАЙНЯТОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ</i>	33
<i>Чалкова І.Ю. ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА В УКРАЇНІ</i>	35
ТЕХНІЧНІ НАУКИ	36
<i>Галагура К.А. ПРОБЛЕМИ ДОМАШНЬОЇ АВТОМАТИЗАЦІЇ ЗА КОНЦЕПЦІСЮ «РОЗУМНИЙ ДІМ»</i>	36
<i>Горач П.В. АНАЛІЗ НАДІЙНОСТІ НАСОСНИХ АГРЕГАТИВ ДЛЯ ПЕРЕКАЧУВАННЯ РІДКИХ СТОКІВ ПРИ ПРОМИСЛОВОМУ УТРИМАННІ ТВАРИН</i>	38
<i>Ніколайчук М.С., Ганжировський Н.П. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ МАСИВІВ ВИДОБУТКУ БУРШТИНУ</i>	41
<i>Нікуліна А.О. БЕЗКОНТАКТНА ЗАРЯДНА СИСТЕМА ДЛЯ МАЛОГО АКУМУЛЯТОРНОГО ЕЛЕКТРИЧНОГО СУДНА</i>	43
ФІЗИЧНЕ ВИХОВАЕННЯ І СПОРТ	45
<i>Кісіль Р.В. РОЗРОБКА МЕТОДИКИ ПІДВИЩЕННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ СПОРТСМЕНІВ ШОРТ-ТРЕКЕРІВ З УРАХУВАННЯМ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЗМІНИ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ У ВІДПОВІДЬ НА СТРЕСОВИЙ ПОДРАЗНИК</i>	45
<i>Куртов А.І., Яременко Ф.В. НАУКОВЕ ОБГРУНТУВАННЯ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ФІЗИЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ВІЙСЬКОВИХ ЮРИСТІВ</i>	47
ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ	49
<i>Зеленко Л.Д. ПОНЯТТЯ ФЕМІНІЗМУ: ПЛЮРАЛІЗМ ПІДХОДІВ</i>	49
<i>Шевченко А.О., Шербина А.М. ОСОБЛИВОСТІ ХУДОЖНЬОГО ЧАСУ І ПРОСТОРУ У РОМАНІ-АНТИУТОПІЇ «ДИВЕРГЕНТ. НЕСКОРЕНА» ВЕРОНІКИ РОТ</i>	51
ЮРИДИЧНІ НАУКИ	53
<i>Федишин І.М. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КЕРІВНИКА ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ ЯК ГРОМАДСЬКОГО ДІЯЧА В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ</i>	53
<i>Чернишова В.Ю. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ КЕРІВНИКІВ ДЕРЖАВНИХ ТА КОМУНАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ</i>	55

БІОЛОГІЧНІ НАУКИ

*Переходько К.М.,
магістр II рівня,
Скляр Т.В.,*

к.б.н., доцентр кафедри Вірусології та біотехнології.

*Біолого-екологічний факультет
Дніпровський національний університет ім. Олеся Гончара*

РОЛЬ ГЕНОМНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У РОЗРОБЦІ СТАНДАРТІВ ІДЕНТИФІКАЦІЇ МІКРООРГАНІЗМІВ, ЗНАЧИМИ ДЛЯ БІОІНФОРМАТИЧНИХ БАЗ

Роль геномних досліджень, перш за все, необхідна для видової ідентифікації мікроорганізмів. Оскільки, застосування молекулярних методів дозволяє здійснювати суворий контроль опису видів, необхідність введення в навчальну та лабораторну практику ідентифікації секвенування фрагментів геному бактерій і показали, що для видової ідентифікації штамів пробіотичних мікроорганізмів, а саме близькоспоріднених видів біфідобактерій і лактобацил геному 16S rDNA та одного з консервативних генів домашнього господарства. Для ідентифікації умовно-патогенних мікроорганізмів пологів *Staphylococcus*, *Legionella*, *Pseudomonas* достатньо однієї мішені, що достовірно диференціює види.

При виявленні мікроорганізмів, що циркулюють у навколишньому середовищі, контролю природно-осередкових інфекцій важлива ідентифікація штамів. Для патогенних та умовно патогенних мікроорганізмів видів *Staphylococcus epidermidis*, *S. haemolyticus*, *Legionella pneumophila*, *Pseudomonas aeruginosa*, *Leptospira interrogans*, *L. kirschneri*, ми апробували мультилокусне секвенування з використанням біоінформатичних методик. Додатковою характеристикою штамів умовно-патогенних мікроорганізмів є опис інтегронів та інших мобільних елементів.

Наведені вище підходи необхідні для практики та вільного застосування біоінформаційних баз біотехнологами.

Проте контролю вакцинних штамів аналізу фрагментів геному мало. З огляду на мінливість штамів при культивуванні ми передбачаємо використовувати повногеномне біоінформативне секвенування для аналізу та електронний відбір штамів, найбільш ефективних у профілактиці захворювань.

Методи та результати наших досліджень.

Ми використовували програми та електронні бази:

ACT (Artemis Comparison Tool) – геномний аналіз

Arlequin - аналіз популяційно-генетичних даних

BioEdit - редактор множинного вирівнювання нуклеотидних та амінокислотних послідовностей

BLAST - пошук споріднених послідовностей у базі даних нуклеотидних та амінокислотних послідовностей

А також хочеться врахувати, що програма BLAST починає роботу з поелементного порівняння кожного запису в базі даних із запитаною послідовністю запиту. Потім вона будує локальне множинне вирівнювання послідовностей, отриманих при первинному запиті, і потім звертається до бази даних ACT, використовуючи вже це множинне вирівнювання. Потім процес повторюється (за отриманим набором кандидатів знову будується множинне вирівнювання), і результат уточнюється в ході кількох ітерацій, доки не вичерпається задану кількість циклів або доки процедура не зійдеться, тобто поки результати двох послідовних запитів не співпадать. Причиною, за якою нам потрібно було використовувати програму BLAST, було те, що повномасштабні методи динамічного програмування недостатньо швидкі завдання повного пошуку у великій базі даних. Ми шукали послідовності для *Staphylococcus*, *Legionella*, *Pseudomonas*, і врешті-решт знайшли - дуже схожі на

запитану послідовність. Менш точні, але швидші програми цілком здатні ідентифікувати близькі збіги, що здебільшого й потрібно. Але в разі необхідності знаходження гомологів людського білка в *C. elegans* або *Staphylococcus*, відмінності будуть більш тонкими, і, отже, потрібна програма з більш високим ступенем точності.

Метод, на якому заснована програма BLAST, взагалі кажучи, подібний до аналізу точкових матриць збігів, які виявляють локальні ділянки, що добре збігаються. Для кожного запису в базі даних перевіряються короткі суміжні ділянки, що збігаються з короткими суміжними ділянками послідовності, для чого використовується матриця амінокислотних замін, але без пропусків.

Виходячи з нашого дослідження, ми зробили загальний висновок, що прикладом застосування комп'ютерного аналізу послідовностей є автоматичний пошук генів і регуляторних послідовностей в геномі. Не всі нуклеотиди в геномі застосовуються для завдання послідовностей білків. Наприклад, у геномах бактерій що у кишечнику людини, великі сегменти ДНК явно не кодують білки та його функціональна роль невідома. Розробка алгоритмів виявлення ділянок геному, що кодують білки, є важливим завданням сучасної біоінформатики. Методи, які ми застосовували дозволяють допомагати зв'язати геномні та протеомні проекти, наприклад, допомагаючи у використанні послідовності ДНК для ідентифікації білків.

ЛІТЕРАТУРА:

Методи біоінформаційного аналізу, О. М. Огурцов, Харків НТУ "ХП" 2011, 92-93 стр; Edwards D. Bioinformatics. Tools and applications / D. Edwards, J. Stajich, D. Hansen. - New York: Springer, 2009. - 451 p.

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

Масловська І.І.,

здобувачка другого (магістерського рівня)

вищої освіти 1 курсу факультету управління і технологій.

*Науковий керівник: **Тарновська І.В.**, к.е.н., доцент,*

доцент кафедри менеджменту, публічного управління та адміністрування.

Державний університет інфраструктури та технологій

ЗВ'ЯЗКИ З ГРОМАДСЬКІСТЮ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО ІМІДЖУ ВЛАДИ

У статті розглянуто питання організації зв'язків з громадськістю при органах державного управління як одного з ефективних інструментів формування позитивного іміджу влади.

Ключові слова: зв'язки з громадськістю, органи державної влади, імідж, державна служба, урядові організації.

Постановка проблеми. Однією з передумов сталого демократичного розвитку суспільства є інформаційна відкритість органів державної влади. Саме прозорість дій влади є головною запорукою здійснення ефективної політики, уможливлення громадського контролю і зміцнення довіри до себе з боку людей. У всіх демократичних країнах влада зобов'язана виконувати чіткі процедури інформування громадян про свою діяльність і використовувати механізми залучення громадськості до формування державної політики та до оцінювання якості її реалізації.

Зв'язки з громадськістю є одним з головних елементів діяльності органів публічного управління. Однак, існує достатньо помітний недолік у системі зв'язків з громадськістю – підрозділи, що відповідають за цей процес, потребують певної методології, підготовки кваліфікованих кадрів, практичного досвіду та майстерності застосувати всі можливі прийоми у своїй практичній діяльності.

Зв'язки з громадськістю передбачають налагодження двосторонніх зв'язків для того, щоб було можливо створити спільний комунікативний простір, використовуючи достовірну, компетентну та повну інформацію для досягнення взаєморозуміння. Саме для цього потрібно підібрати кваліфіковані кадри, які володіють професійно-мовленнєвими комунікативними навичками.

Виклад основного матеріалу. Зв'язки з громадськістю — “паблік рилейшнз” (від англ. public relations — відносини з публікою, зв'язок з громадськістю) — одна із конкретних функцій управління, яка сприяє встановленню та підтриманню спілкування для виявлення спільних інтересів та досягнення взаєморозуміння й співробітництва між організацією і громадськістю [1]. Паблік рилейшнз (ПР) сьогодні сприймається як важливий елемент ділових відносин усіх сфер повсякденного життя.

Паблік рилейшнз спирається на певні методи — сукупність прийомів, засобів та інструментів, за допомогою яких суб'єкт управління взаємодіє з громадськістю [1]. До загальноприйнятих методів ПР можна віднести: взаємодію з засобами масової інформації, використання друкованого слова; фотографії; виставки та ярмарки; кіно; аудіовізуальні засоби; використання усної мови; рекламу “престижу”; вивчення громадської думки; конференції; гостинність тощо.

Сьогодні, одним із першочергових завдань зв'язків із громадськістю у системі публічного управління є формування привабливого позитивного іміджу органів державної влади, який передбачає емоційно-психологічний вплив на громадськість з метою популяризації та реклами. Ключовим елементом роботи з паблік рилейшнз є вплив на стан громадської думки. Більшість акцій ПР проводиться з метою: сформувати громадську думку, якщо її немає; переконати людей змінити свою думку та посилити наявну думку громадськості.

Особливого значення набуває необхідність оволодіння державними службовцями техніками ведення діалогу, публічних виступів, різноманітних переговорів, вмінням працювати з текстами соціально-економічного, політичного та культурного характеру, а також психологічними засобами побудови ефективної комунікації в процесі взаємодії з громадянами.

Разом з тим, сьогодні рівень комунікативної культури та комунікативної компетенції державних службовців у контексті професійно-мовленнєвої діяльності залишається вкрай низьким. Культура мовлення державних службовців в основному не відповідає ознакам, що в цілому характеризують висококультурне мовлення (правильність, точність висловленої думки, логічність, лаконічність, чистота мовлення). Це пов'язано з наступними аспектами. По-перше, необхідно враховувати особливості історичного та політичного розвитку України (насильницька русифікація, наслідком якої стало існування в країні явища білінгвізму). По-друге, необхідно звернути увагу на систему підготовки та перепідготовки державних службовців, у якій проблемам професійно-мовленнєвої комунікації приділяється недостатня увага. По-третє, сьогодні у процесі набуття державними службовцями комунікативних навичок переважно використовуються застарілі методики та технології.

Низький рівень комунікативної компетенції державних службовців впливає на формування іміджу органів державного управління. Це пов'язано з тим, що від рівня розвинутої комунікативної компетенції (передусім її професійно-мовленнєвої складової) залежить якість здійснення комунікацій, що у свою чергу впливає на якість виконання різноманітних завдань. Відповідно чим нижчий рівень комунікативної компетенції, тим нижча якість виконання органом державної влади своїх повноважень і тим нижчий рівень довіри громадян до системи влади в країні загалом. Все це актуалізує проблеми впливу комунікативної культури державних службовців на формування позитивного іміджу влади.

Висновки і пропозиції. Процеси модернізації системи державної служби в Україні, її адаптація до основних стандартів Європейського Союзу вимагають зміни пріоритетів у її професіоналізації. У зв'язку з цим актуалізується проблема покращення професійно-комунікативної культури державних службовців, що безпосередньо впливає як на формування позитивного іміджу влади та вирішення стратегічних питань загальнонаціонального і регіонального значення у сфері політики та економіки, так і на якість безпосереднього контакту зі громадянами — споживачами адміністративних послуг. Особливого значення при цьому набувають професійно-мовленнєві навички працівників органу державного управління — вміння публічно виступати, ефективно вести діалог з широкого кола питань, відстоювати позицію влади тощо, розвитку яких на сьогодні, передусім у практичній площині, приділяється недостатня увага.

Для покращення рівня професійно-мовленнєвої комунікації державних службовців, на нашу думку, доцільно розробити державну програму підготовки державних службовців до професійно-мовленнєвої комунікації. Головна увага у програмі повинна приділятися вдосконаленню засобів, форм та методів професійного навчання державних службовців професійно-мовленнєвій комунікації; визначенню рівня готовності державних службовців до відповідної діяльності; розробці моделі особистісно-мовленнєвого розвитку працівників органів державного управління. Також потрібно вдосконалити програми окремих дисциплін вищих навчальних закладів України, що здійснюють підготовку державних службовців, у контексті розвитку їх професійно-мовленнєвих якостей. Зокрема, мова йде про такі дисципліни, як "Ділова українська мова", "Ділова риторика", "Основи ораторської майстерності", "Конфліктологія", "Діалогова комунікація", "Основи інформаційно-аналітичної діяльності", "Комунікативна культура" тощо.

У цілому, вищезазначені пропозиції сприятимуть формуванню розвинутої комунікативної культури державних службовців, що в результаті вплине на формування позитивного іміджу влади та дозволить вирішити кілька завдань, що стоять перед державою, а саме суттєво посилять підтримку населенням соціально-економічних та політичних реформ; сприятиме формуванню системи публічного зворотного зв'язку на рівні "громадянин — органи влади"; підвищить рівень ефективності діяльності органів влади, сприятиме більш активному запровадженню інновацій у систему державного управління.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Білоус В.С. Зв'язки з громадськістю (паблік рілейшнз) в економічній діяльності. / В.С. Білоус. – К.: КНЕУ, 2005. – 275 с.
2. Западинчук О.П. Формування іміджу державної служби в умовах розвитку інформаційного суспільства. Держ. упр. та місц. самоврядування : зб. наук. пр. 2012. № 3(14). С. 239–240.
3. Коротич О.Б. Комунікативна діяльність персоналу органів публічного управління. 3. Публічне управління XXI століття: синтез науки та практики : зб. тез XIX Міжнар. наук. конгрес. (19 квітня 2019 р.). Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр». 2019. С. 23–25.
4. Малик Ю. І. Формування іміджу влади через розвиток комунікативної культури державних службовців / Ю. І. Малик. // Інвестиції: практика та досвід. – 2009. – №22. – С. 69–72.
5. Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства: вітчизняний і зарубіжний досвід : монографія / за заг. ред. Сергія Чернова, Валентини Воронкової, Віктора Банаха, Олександра Сосніна, Пранаса Жукаускаса, Йоліти Ввайнхардт, Регіни Андрюкайтене. Запоріжжя : ЗДІА, 2016. 516 с.

ВНУТРІШНІ ДЕРЖАВНІ ЗАПОЗИЧЕННЯ У МЕХАНІЗМІ ФІНАНСУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Системність функціонування ринку державних цінних паперів є головною умовою збалансованості державного бюджету та стабільності фінансової системи в цілому. Протягом останніх 5 років лівова частка державного боргу припадає на запозичення, здійснені здебільшого в результаті розміщення боргових цінних паперів.

Питання економічної природи та механізму функціонування внутрішніх державних запозичень в Україні знайшло відображення у працях вітчизняних науковців, зокрема: Т. Богдан, В. Кудряшова, Т. Кучера, І. Луїної, І. Лютого, В. Опаріна, В. Федосова та інших.

Внутрішні державні цінні папери є основною формою внутрішнього державного боргу України. До портфелю внутрішніх державних боргових зобов'язань України входять: облігації внутрішньої державної позики, цільові облігації внутрішньої державної позики, казначейські зобов'язання [1, 2].

Розглянемо динаміку розміщення ОВДП, випущених у національній валюті, у розрізі термінів обігу (рис. 1), а також їх структуру у % до ВВП (рис. 2). Обсяги розміщень ОВДП на первинному ринку до 2009 року не перевищували 1,99% від ВВП, однак у період з 2010 по 2014 рр. ситуація змінилась - обсяги запозичень перебували в межах від 2,22% до 4,23%. Після спаду у 2015 році обсяги ОВДП суттєво зросли у 2019 році, коли досягли 5,72% від ВВП, та зберегли тенденцію до зростання у 2020 році.

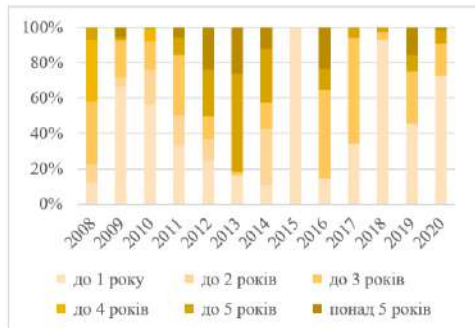

Рис. 1. Динаміка розміщення ОВДП, терміни обігу

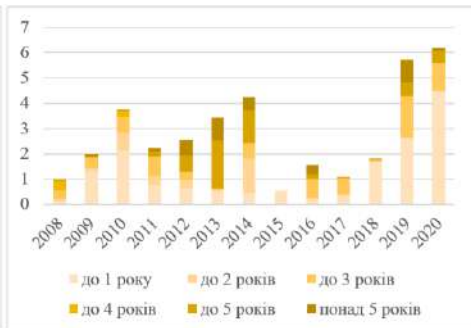

Рис. 2. Структура розміщення ОВДП, % до ВВП

Джерело: складено автором на основі даних [6] Джерело: складено автором на основі даних [4, 6]

Водночас, аналізуючи структуру ОВДП у розрізі строків погашення бачимо, що після 2009, 2014 і 2019 років відбувається суттєве зростання частки ОВДП з терміном обігу до 1 року, це можна пов'язати із наслідками криз, які економіка України відчувала у відповідні періоди. Характерною тенденцією є те, що у періоди відносної стабільності спостерігається значне збільшення обсягів розміщення середньострокових та довгострокових ОВДП. Звідси можемо зробити висновок, що, завдяки аналізу показників такого внутрішнього боргового інструменту, можемо визначати рівень довіри інвесторів до України як до позичальника.

Згідно із Постановою Кабміну України №1011 «Про... назва» від 28 вересня 2011 року було проведено випуск ОВДП із валютною прив'язкою (ВОВДП) (рис. 3, рис. 4).

Попри явні переваги ВОВДП для потенційних інвесторів, населення та держави, їх валютна природа генерує ризики погашення для всіх суб'єктів ринку внутрішніх державних запозичень. Так, будь-який рівень прибутковості ОВДП, номінованих у національній валюті, завжди можна погасити за рахунок грошово-кредитної емісії, що неможливо зробити для ВОВДП.

Слід зазначити, що ОВДП слугує фінансовим інструментом внутрішньої боргової політики держави, який засвідчує внесення інвестором під час купівлі грошових коштів на користь держави, підтверджує зобов'язання держави відшкодувати повну номінальну вартість ОВДП і суму купона у терміни, передбачені умовами угоди, та базується на економічній доцільності позиції емітента і власника.

На українському ринку також існують цільові ОВДП «Військові облигації» та цільові ОВДП для оформлення відшкодування ПДВ. Кошти, залучені до Державного бюджету України від розміщення цільових облигацій внутрішніх державних позик України, використовують винятково для фінансування державних або регіональних програм і проєктів на умовах їхнього повернення в обсягах, передбачених на цю мету законом про Державний бюджет України на відповідний рік.

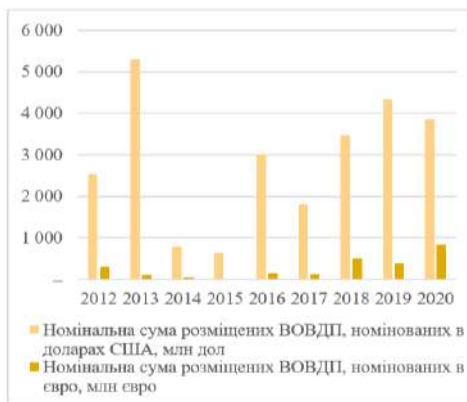

Рис. 3. Номінальна сума розміщених ВОВДП
Джерело: складено автором на основі даних [6]

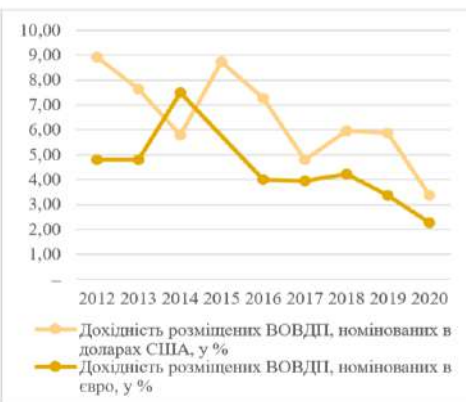

Рис. 4. Дохідність розміщених ВОВДП
Джерело: складено автором на основі даних [6]

31 липня 2014 року Мінфін України, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про .. назва», здійснило розміщення цільових ОВДП «Військові облигації» на загальну суму 50019000 грн [5]. У результаті Мінфін залучило додаткові кошти від внутрішніх інвесторів (комерційних банків, інших юридичних та фізичних осіб), спонукаючи громадян та дозволивши їм взяти участь у вирішенні загальнонаціональних завдань, надати фінансову допомогу Збройним силам України, підвищити боєготовність та обороноздатність держави.

Також варто розглянути ОВДП для оформлення відшкодування податку на додану вартість. Функції агентів з оформлення відшкодування ПДВ можуть виконувати комерційні банки, які є клієнтами депозитарію НБУ, а також державні банки для платників, сума відшкодування податку на додану вартість яких перевищує 10 млн гривень.

Казначейські зобов'язання України – це державний цінний папір, що розміщується виключно на добровільних засадах серед фізичних осіб, посвідчує факт заборгованості Державного бюджету України перед власником казначейського зобов'язання України, дає власнику право на отримання грошового доходу та погашається відповідно до умов розміщення казначейських зобов'язань України [7].

Казначейські зобов'язання є привабливими для інвесторів з огляду на мінімальну ризиковість та порівняно високу дохідність та можливість швидко повернути кошти в реальний сектор економіки [3]. Однак через те, що відсутній реєстр власників казначейських зобов'язань, цей вид цінних паперів орієнтований на фізичних осіб, а також форма випуску в документарній формі, вторинний ринок внутрішніх державних боргових зобов'язань стає тінювим.

Таким чином, ринок внутрішніх державних запозичень може бути потужним джерелом для термінового залучення коштів до Державного бюджету України, а внутрішні джерела фінансування – важливим фактором компенсації негативного впливу кризових явищ на стабільність фінансової системи. Безперечно, розвиток внутрішнього ринку державних облігацій є першим кроком до ефективного управління внутрішнім державним боргом.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України від 23 лютого 2006 року № 3480 -IV «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки». Редакція від 05.08.2021, підстава - 1587-IX, 3480-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text> (дата звернення: 30.01.2021).
2. Закон України від 23 лютого 2006 року № 3480 «Про цінні папери і фондову біржу» Редакція від 24.09.2020, підстава – 852-IX, 3480-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text> (дата звернення: 30.01.2021).
3. Лютий І. О., Курищук К. К. Внутрішні запозичення у формуванні Державного бюджету України: моногр./ за заг. ред. д. е. н., проф. І. О. Лютого. Тернопіль: ЗУНУ, 2021. 310 с.
4. Офіційний сайт Державної казначейської служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.treasury.gov.ua/ua>
5. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mof.gov.ua/uk>.
6. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua>.
7. Про державні облігації та механізми їхнього продажу простою мовою [Електронний ресурс] // Експертна платформа. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://expla.bank.gov.ua/expla/news_0125.html.

Кириленко М.Ю.,

студент факультету маркетингу

ДВНЗ «Київського національного економічного університету ім. В.Гетьмана»

СУЧАСНІ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЇ В УПРАВЛІННІ КОМЕРЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

В сучасних умовах діджиталізації усіх сфер життєдіяльності людини постійно зростає вплив інформаційно технологічних систем, що призводить до великого розвитку збоку нових інноваційних рішень у сфері інтернет-технологій у комерційній діяльності підприємств. На нинішньому етапі виникає необхідність у чіткому визначенні ролі інтернет-технологій у комерційній діяльності підприємств, детальному розгляді його особливостей, у встановленні причинно-наслідкових зв'язків між процесами, що відбуваються в межах здійснення цих зв'язків через використання новітніх технологій.

Розвиток та класифікацію інструментів інтернет-технологій у комерційній діяльності підприємств досліджували такі вчені, як Дж. Бернет, І. Вікентьєв, А. Войчак, В. Дергачова, Г. Каргер, О. Коростіль, Ф. Котлер, П. Онищенко, К. Ротцол тощо [1, с. 3]. Аналіз наукових праць засвідчує, що питання змісту та класифікації інтернет-технологій у комерційній діяльності підприємств знаходиться у центрі уваги дослідників, але разом з тим у розробках представлені фрагментовані, а часто і такі, що суперечать одне одному, дані.

В останні півтора десятиріччя одним із головних факторів, що прискорює формування і розвиток інформаційного суспільства, є Інтернет. Він став не лише глобальним засобом комунікацій без територіальних і національних кордонів, але й ефективним інструментом ведення бізнесу, досліджень,

впливу на аудиторію. Зі вступом світової економіки в економічну кризу роль Інтернету лише зросла, оскільки завдяки застосуванню мережевих інформаційних технологій багато товаровиробників спромоглося не лише знизити витрати на просування і збут продукції, але й розширити існуючі і освоїти нові ринки збуту, підвищити ефективність і адресність взаємодії зі споживачами та іншими економічними контрагентами. Практика свідчить, що інтернет-технології урівнюють шанси на успіх малих і великих підприємств, тих, хто міцно закріпився на ринку, і новачків. Це стало можливим тому, що витрати на їх застосування є невеликими, використовуються доступні й фактично стандартизовані інструменти, можливо забезпечити недосяжну за інших умов широту охоплення і при цьому адресність впливу на цільову аудиторію, забезпечується фактично миттєвий доступ на ринок будь-якої країни чи регіону, можна у реальному масштабі часу оцінювати ефективність бізнесу тощо. Особливо значного поширення набуває застосування інформаційних інтернет технологій у маркетингу як методології і практично-орієнтованого інструментарію ведення бізнесу.

В першу чергу розглянемо зміст поняття «технологія». З. Некрасова дає таке визначення: технологія – це сукупність методів, інструментів, які дозволяють досягти бажаного результату. У більш широкому значенні технологія – це застосування наукових знань для вирішення практичного завдання [2, с.25].

Серед ключових особливостей інформаційних технологій виокремлюють:

- обробка інформації здійснюється за допомогою комп'ютерів;
- зберігання великих обсягів інформації на машинних носіях;
- передача інформації будь-які відстані у найкоротші терміни.

У ході розгляду понять «технологія», «інформаційні технології» логічним завершенням буде пропозиція наступного визначення: «Інтернет-технології – сукупність прийомів, методів, інструментів, що реалізуються у віртуальному середовищі та дозволяють оптимізувати комерційну діяльність підприємства для отримання максимального прибутку»[1, с.5].

І.В. Бойчук вважає, що інтернет-економіка розвивається в напрямках інтернет-бізнесу, інтернет-комерції (або електронної комерції), інтернет-маркетингу [3, с.57].

Розрізняють такі інформаційні системи, які використовують на підприємствах :

1) ERP-системи (Enterprise Resource Planning System) – системи управління ресурсами. Ця програма є універсальною і використовується підприємствами у різних галузях економіки. В ERP-системах реалізовано такі основні функціональні блоки, як: планування продажів та виробництва; управління попитом; основний план виробництва; управління закупівлями, запасами, продажами; управління витратами; управління проектами/програмами.

2) SCM-системи (Supply Chain Management) – системи управління логістичним ланцюжком постачань. Система класу SCM може бути використана для: виробництва, дистрибуторських компаній, магазину, логістичних організацій, транспортних організацій. SCM дозволяє оцінити витрати на постачання, ефективно управляти перевезеннями вантажів, оптимізувати процеси постачання, та забезпечити якість та швидкість. З впровадженням системи, компанії отримають такі конкурентні переваги: зменшення вартості і часу обробки (на 20%), скорочення закупівельних витрат (на 5-15%), скорочення часу виходу на ринок (на 15-30%), зменшення складських запасів (на 20-40%), скорочення виробничих витрат (на 5-15%), збільшення прибутку (на 5-15%). У своїй діяльності SCM-системи вдало використовують зарубіжні підприємства: Apple, Dell, Procter&Gamble, IBM, PepsiCo, Toyota Motor.

3) CRM-системи (Customer Relationships Management) – системи управління взаємовідносинами з клієнтами. Система використовується у виробництві, рекламних агенціях, оптова та роздрібна торгівля, сфера послуг, теле-радіо компанії. Функціональний склад систем класу CRM: управління контактами, клієнтами; прогнозування; функціональність продажів; маркетинг [4, с.58].

За даними досліджень Microsoft до 2025 року 40% процесів на виробництвах будуть виконуватися без участі людини [3, с.48]. Уже зараз 90% виробників розуміють, що найближчим часом вони будуть використовувати хмарні технології для оптимізації робочих процесів.

Особливістю використання мережі Інтернет є те, що ринок віртуального простору насамперед є відкритим і доступним як для підприємств будь-яких розмірів, так і для споживачів. Також відмінною рисою такого ринку є його глобальність, тобто доступ до нього можливий з будь-якої

точки світу. Основними видами Інтернет-маркетингу є: пошукова оптимізація (SEO), пошуковий маркетинг (SEM), контент-маркетинг, маркетинг впливу (influencer marketing), автоматизація створення контенту, маркетинг в електронній комерції, маркетинг соціальних медіа (SMM), прямі розсилки, кон-текстна реклама, реклама в електронних книгах, програмах, іграх та інших формах цифрової продукції. Також використовуються канали, не пов'язані безпосередньо з мережею Інтернет: мобільні телефони (SMS і MMS), зворотний дзвінок, мелодії утримання дзвінка [5, с.63].

Використання мережі Інтернет скорочує кількість проміжних учасників у процесі реалізації товарів чи послуг, тим самим створюючи прямий зв'язок «виробник – покупець». До того ж, Інтернет-технології дають можливість не тільки реалізувати свій товар або послугу безпосередньо, а й знаходити новітні способи збуту продукції. Таким чином, ці комунікації мають величезну широту охоплення і необмежені можливості передачі інформації.

Отже, використовуючи можливості Інтернет-технологій у своїй діяльності, підприємство отримує кількісні та якісні зміни, відкриває нові перспективи для ведення бізнесу, що свідчить про його розвиток. Зміна традиційного механізму торгівлі між підприємствами – це завдання сучасної електронної комерції, що впливає на розвиток поштової логістики. У майбутньому, з розвитком віртуального ринку, принципи електронної комерції проникнуть і в решту сфер торговельних відносин між підприємствами. Вони будуть використовуватися для дослідження та зміни переваг корпоративних клієнтів, а також для створення та просування нових марок. З кожним роком Internet все більше проникає у життя суспільства. Незабаром Internet знайде своє місце в усіх сферах сучасного бізнесу, в якому працюватимуть такі бізнес-моделі, які у реальному житті й увянути собі неможливо. Вже зараз відчувається, що Internet стає атрибутом ділового життя. Саме можливості Інтернет-технологій стануть тим каталізатором, що призведе до створення абсолютно нових моделей ринкових відносин та нових об'єднань партнерів. Перспективою подальших досліджень у даному напрямку можуть бути розробка детальних методик застосування Інтернет-технологій для вирішення конкретних маркетингових, організаційних та інших завдань розвитку підприємства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ecommerce Europe (2020), “European Ecommerce Report 2019”, available at: URL: https://www.ecommerceeurope.eu/wpcontent/uploads/2019/07/European_Ecommerce_report_2019_free_Final-version.pdf (Дата запиту: 25.01.2022)
2. Василичев Д.В. Методичні підходи до планування бізнес-процесів в електронній комерції. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. 2017. Вип. 32. С. 287-292.
3. Кулик В.А. Розвиток електронного бізнесу в Україні. Актуальні проблеми економіки. 2017. №1 (187). С. 168-176.
4. Савицька Н.Л. Маркетинг у соціальних мережах: стратегії та інструменти на ринку B2C. Marketing and Digital Technologies. 2017. №1. С. 20-3
5. Шенкова К.А., Дупляк Т.П. Прикладні аспекти використання Інтернет-технологій в управлінні туристичним підприємством. К.: КНТЕУ, 2015. 76 с.

ПОДАТОК НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ ЯК ОДИН ІЗ БЮДЖЕТОУТВОРЮЮЧИХ ПОДАТКІВ

Оподаткування прибутку підприємств є важливим елементом економічної системи та регулюється державою на основі принципів фіскальної політики. Податок на прибуток підприємств - один із основних бюджетоутворюючих податків.

Загалом у світі виділяють наступні моделі оподаткування податком на прибуток [1]:

- європейську (континентальну) відповідно до якої база оподаткування визначається за принципами бухгалтерського обліку, а податковий облік як окремий вид майже відсутній. Для визначення оподаткованого об'єкта оподаткування відбуваються коригування на основі даних бухгалтерського обліку, чітко регламентованих законодавством. Фінансова звітність орієнтована на інтереси держави;

- англо-американську (англосаксонську) модель, відповідно до якої підприємства можуть обирати зі встановлених норм ведення обліку та складання фінансової звітності в межах дії законодавства найбільш прийнятні для них норми;

- естонську модель, основною ціллю якої є забезпечення економіки країни інвестиційними ресурсами та позбавлення підприємств адміністративного тягаря.

На даний час в Україні діє європейська модель розрахунку податку на прибуток підприємств, яка є найпоширенішою серед країн ЄС (окрім Естонії).

Середня в усьому світі законодавча ставка податку на прибуток підприємств (визначена на основі інформації із 180 юрисдикцій) становить 23,54%. При цьому ставки податку на прибуток часто змінюються. У 2021 році 20 країн внесли зміни у національне законодавство щодо ставок податку на прибуток підприємств. Такі країни як Аргентина, Бангладеш та Гібралтар підвищили свої ставки. Водночас сімнадцять країн знизили свої ставки корпоративного податку. До таких країн належить Франція, Чилі та Туніс [2].

Податок на прибуток – це прямиий податок. В Україні ставка податку на прибуток підприємств змінювалася протягом періоду незалежності від 35% і наразі становить 18%. Основні аспекти оподаткування податком на прибуток підприємств регулюються Податковим Кодексом України. Об'єктом оподаткування податком на прибуток підприємств є прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом коригування фінансового результату на податкові різниці. Платниками податку на прибуток є як резиденти України, так і нерезиденти [3].

Таблиця

Надходження з податку на прибуток підприємств протягом 2016 – 2020 рр.

Показник, млрд. грн	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Доходи Зведеного бюджету	782,86	1 016,97	1 184,29	1 289,85	1 376,67
Податкові надходження всього	650,78	828,16	986,35	1 070,32	1 136,69
в т. ч. надходження податку на прибуток підприємств	60,22	73,40	106,18	117,32	118,47
- до державного бюджету	54,34	66,91	96,88	107,09	108,70
- до місцевих бюджетів	5,88	6,48	9,30	10,23	9,78
Частка надходжень податку на прибуток підприємств:					
у сумі доходів зведеного бюджету	7,69%	7,22%	8,97%	9,10%	8,61%
у сумі всіх податкових надходжень	9,25%	8,86%	10,77%	10,96%	10,42%

Джерело: розроблено автором за даними [4]

Податок на прибуток підприємств виконує фіскальну функцію і є важливим елементом надходжень державного і місцевих бюджетів. В Україні в середньому за період 2016 -2020 років надходження з податку на прибуток підприємств становили 10,5% у сумі всіх податкових надходжень та 8,32% у сумі всіх доходів Зведеного бюджету України.

Податок на прибуток підприємств відіграє важливу роль у регулюванні підприємницької діяльності. Він є постійним та ефективним фіскальним інструментом. Проте варто зазначити, що податок на прибуток підприємств є складним у контролі за його визначенням та сплатою, розрахунку об'єкта оподаткування. Відтак посилюється тенденція з намагання підприємствами зменшити суму оподаткування податком на прибуток чи взагалі ухилитися від його сплати. Зважаючи на це, а також тенденцію економіки України до розвитку та трансформації, правила оподаткування податком на прибуток повинні враховувати реалії сьогодення. З огляду на сучасні міжнародні тренди, в Україні також динамічно змінюється податкове законодавство та вводяться нові правила для платників податку на прибуток підприємств – запроваджуються заходи боротьби з ухиленням від сплати податків, правила оподаткування контрольованих іноземних компаній, посилюється контроль за сплатою податків тощо. При цьому важливо, щоб будь-які зміни, імплементовані в податкову практику України, враховували специфіку вітчизняної економіки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мелих О. Фіскальна та економічна ефективність оподаткування прибутку підприємств: вітчизняні реалії та шляхи подолання проблем. Ефективна економіка. 12. 2018. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2018/119.pdf DOI: 10.32702/2307-2105-2018.12.117
2. Tax Foundation. 2021. Corporate Tax Rates around the World, 2021. URL: <https://taxfoundation.org/corporate-tax-rates-by-country-2021/>
3. Податковий кодекс України. Верховна Рада України. № 2755-IV. Редакція від 01.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
4. Бюджет України 2020. Статистичний збірник. Міністерство фінансів України. Київ. 2021. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk/statistichnij-zbirnik>

Левкович О.В.,

к.е.н. доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,

Максименко П.К.,

студентка магістратури.

Дніпровський національний університет імені О. Гончара

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

В сучасному розвитку ринкових відносин підприємства все частіше стикаються в зовнішньому середовищі з нестабільністю та невизначеністю, що спонукає їх до розробки та впровадженню певної стратегії, яка виступає ефективним інструментом задля забезпечення фінансової безпеки підприємства в довгостроковому періоді.

Для того, щоб забезпечити на достатньому рівні фінансову безпеку, підприємству необхідно проводити ґрунтовні дослідження фінансової безпеки враховуючи внутрішні і зовнішні чинники впливу середовища, об'єктивно оцінювати потенційні загрози і застосовувати відповідні заходи щодо попередження виникнення або загострення ризиків. Всі ці заходи формують альтернативні стратегічні напрями забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Досліджуючи підприємства в розвинутих країнах, приходимо до висновку, що під впливом національних, культурних та релігійних чинників вони розробляють і застосовують свої певні специфічні інструменти і методи в досягненні і забезпеченні фінансової безпеки. Найголовнішою послуючою складовою зарубіжних та вітчизняних підприємств виступає те, що запорукою ефективного майбутнього виступають наукові знання, що тільки технології і інновації виступають двигуном для забезпечення ефективного розвитку фінансової безпеки підприємства і тільки усвідомлена відповідальність керівних структур буде спонукати до розвитку нововведень [1].

Доведено, що забезпечення фінансової безпеки підприємства повністю знаходиться в залежності від певного рівня економічної, організаційної, політичної та інших ситуацій в країні. Задовільний стан фінансової безпеки підприємства дозволяє йому займати певний рівень конкурентоспроможності та фінансової стійкості під впливом загроз та ризиків зовнішнього та внутрішнього середовища. Будь-яка загроза фінансовій безпеці підприємства призводить до порушення фінансового стану підприємства, захищеності його фінансово-господарської діяльності, що в свою чергу призводить до припинення його діяльності взагалі або до значних втрат. Зовнішні та внутрішні чинники середовища можуть впливати на фінансову безпеку підприємства як опосередковано, так і при взаємодії, що тільки посилює ступінь впливу загроз та ризиків [2].

Для подолання та зменшення впливу загроз та ризиків внутрішнього та зовнішнього середовища необхідно розробити та впровадити в практику основні стратегічні напрями забезпечення фінансової безпеки підприємства. Саме реально обґрунтована стратегія забезпечення фінансової безпеки підприємства, а також запровадження новітніх методів щодо її застосування дозволяє кардинально і ефективно покращити фінансовий стан підприємства, його фінансову стійкість та ліквідність.

Стратегічне забезпечення фінансової безпеки має передбачати удосконалення комплексу заходів, які обов'язково направлені на ефективному формуванні активів та фінансових ресурсів підприємства, сприяє захищеності фінансово-економічних інтересів підприємства та швидко реагувати на подразники.

При проведенні аналізу рівня фінансової безпеки підприємства слід паралельно оцінювати фактичну ступінь фінансової нестабільності та досліджувати прогностичні значення фінансової нестійкості, а також визначати ймовірний прогностичний рівень фінансової нестабільності в майбутньому, що дозволить побудувати оптимальну стратегію забезпеченості фінансової безпеки підприємства.

Розробляючи стратегію забезпечення фінансової безпеки підприємства слід обов'язково формувати мету стратегії, кваліфіковано відбирати певні вихідні данні з безлічі фінансової звітності та документації, які дозволять ефективно проаналізувати фінансову модель підприємства, крім того необхідним джерелом є прогностична документація, яка дозволить удосконалити діючу фінансову модель підприємства, потім необхідно побудувати проект нової удосконаленої фінансової моделі підприємства з урахуванням негативних внутрішніх і зовнішніх загроз, і нарешті побудова самої стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Таким чином, слід зазначити, що для формування оптимальної моделі стратегічного забезпечення фінансової безпеки підприємства слід застосовувати комплексний підхід завдяки якому фінансова безпека підприємства розглядається як одну з головних складових стану підприємства в сфері захищеності фінансових інтересів підприємства у відповідності з поставленими цілями, які узгоджуються з негативними факторами та забезпечує ефективну нейтралізацію загроз та ризиків фінансовій безпеці підприємства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Продіус О.І. Особливості забезпечення економічної безпеки підприємств в розвинутих країнах. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2016. №19. С.79–82.
2. Краснюк Н. С., Коптева Г. М. Дефініція поняття «фінансова безпека підприємства»: основні підходи та особливості. Бізнес Інформ. 2019. №7. С. 14–19.

*Левоквич О.В.,
к.е.н., завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара,
Олексійко В.В.,
здобувач
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара*

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Українська система медичного страхування не є досконалою і потребує реформування. На відміну від європейських країн Україна не має обов'язкове медичне страхування для усіх громадян.

Відповідно до Закону України «Про страхування» медичне страхування існує у двох видах: добровільному та обов'язковому. Як видно з назви, обов'язкове медичне страхування є загальнообов'язковим видом державного соціального страхування, проте даний вид страхування чітко не регулюється наявним законодавством.

Однією з головних характеристик розвинених країн є налагоджена система обов'язкового страхування, яка покращує рівень життя населення та рівень економіки в цілому. Запровадження обов'язкового медичного страхування в Україні планувалося з 2005 року, проте жодних кардинальних змін не відбувалось, лише в останні роки держава активізувалася та вирішила більш уважно поставитися до цього питання.

Розглядаючи систему медичного страхування в цілому можна прийти до висновку, що для запровадження обов'язкового медичного страхування необхідно [1, с.280]:

1. Розробити та впровадити системи персоналізованого обліку надання медичної допомоги, використовувати бази даних для оплати медичних послуг та планування їх організації. В результаті ми отримуємо єдиний реєстр застрахованих осіб, що допоможе в впровадженні системи обов'язкового медичного страхування;

2. Розробити прогресивну систему ставок внесків до фонду обов'язкового медичного страхування. Дана система буде відображати зв'язок між розміром внесків та розміром доходів платників внесків, вказуючи їх мінімальний розмір. Це допоможе малозабезпеченим верствам населення визначити та планувати майбутні внески.

3. Розробити стратегію зменшення розміру тіншової економіки;

4. Забезпечити всеохопленість медичних послуг за умови, що держава буде покривати медичні витрати людей, що не мають змоги робити відшкодування;

5. Зайнятися пошуком додаткових джерел фінансування витрат на охорону здоров'я;

6. Зайнятися переходом від фінансування відповідно до постатей бюджету до фінансування за пролікований випадок. Відповідно до цього і розраховувати заробітну плату для медичного персоналу.

Завдяки впровадженню страхової медицини суспільство та держава зможуть досягти покращення рівня життя та стану здоров'я громадян (рис. 1).

Впровадженні медичного страхування є багато проблем, проте її впровадження є необхідним для майбутнього ефективного розвитку країни. Більше того, обов'язкове медичне страхування забезпечить додатковий приток коштів в галузь, що дасть можливість системі охорони здоров'я бути мобільною, динамічною і гранично функціональною. Саме тому подальший аналіз медичного страхування є необхідним.

Рисунок 1 – Наслідки впровадження обов'язкового медичного страхування

ЛІТЕРАТУРА:

1. Білик О. І. Переваги на недоліки введення обов'язкової форми медичного страхування в Україні / О. І. Білик // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2013. – № 767. – С. 270-276.
2. Майбутнє регулювання ринку страхування в Україні. НБУ. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/White_paper_insurance_2020.pdf

Ляшкова В. Ю.,
студент.

*Науковий керівник: Ткачук Н.М.,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту,
фінансів, банківської справи та страхування.*

Хмельницький університет управління і права імені Леоніда Юзькова

ДЕРЖАВНІ ЦІННІ ПАПЕРИ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ

Законодавство України передбачає можливість залучення боргового фінансування державного бюджету, що створює передумови для участі держави фінансовому ринку, як позичальника. Тому прийняття бюджету на черговий бюджетний рік із дефіцитом потребує визначити наявні джерела фінансування цього дефіциту. Саме це слугує передумовою випуску державних боргових інструментів, за допомогою яких відбувається покриття бюджетного дефіциту. У більшості країн з ринковою економікою, велика роль у фінансуванні державних витрат, покриття дефіциту бюджету і розвитку економіки в цілому належить державним цінним паперам. Попит на державні боргові інструменти з боку інвесторів обумовлюється перевагами таких інструментів, які здебільшого забезпечують: максимальне збереження основної суми позики, оскільки гарантом цього виступає держава; стабільність прибутку, хоча, зважаючи на те, що вона нижче за прибутковістю від менш

надійних корпоративних облігацій; активну оборотність на вторинному ринку, тобто високий ступінь ліквідності. Структура ринку цінних паперів України має ряд особливостей, серед яких визначальним є те, що його більша частина обслуговує рух державних цінних паперів [1].

В Україні існують наступні види державних цінних паперів [2, с. 17-18]:

- 1) облігації внутрішніх державних позик України (ОВДП);
- 2) облігації зовнішніх державних позик України (ОЗДП);
- 3) цільові облігації внутрішніх державних позик України (ЦОВДП);
- 4) казначейські зобов'язання України (КЗ);
- 5) приватизаційні папери.

Найбільш поширеним видом державних цінних паперів є ОВДП. **Облігації внутрішніх державних позик України (ОВДП)** - державні цінні папери, що розміщуються виключно на внутрішньому фондовому ринку і підтверджують зобов'язання України щодо відшкодування пред'явникам цих облігацій їх номінальної вартості з виплатою доходу відповідно до умов розміщення облігацій. Номінальна вартість ОВДП становить 1000 грн., в іноземній валюті: 1000 доларів США або 1000 євро. Обіг облігацій в Україні здійснюється виключно в електронному вигляді. Депозитарієм ОВДП — тобто установою, яка веде їх централізований облік в бездокументарній формі — є НБУ.

Нинішня ситуація на ринку державного боргу в Україні має певні особливості та характеризується домінуванням НБУ і банків у структурі власників державних облігацій. Така ситуація свідчить про низьку суб'єкту диверсифікацію інвесторів на ринку державних боргових цінних паперів. До того ж частка фізичних і юридичних осіб – пряме відображення інвестиційної привабливості таких фінансових інструментів.

Таким чином, переважання державних боргових цінних інструментів на ринку цінних паперів України, свідчить про їх інвестиційну привабливість. ринок облігацій внутрішньої державної позики відіграє вагомий роль в питанні ефективного розвитку економіки України. Його функціонування дає змогу залучати фінансові ресурси на внутрішньому ринку, що сприяє зменшенню рівня фінансової залежності від зовнішніх кредиторів та відтоку валюти закордон. Водночас перед Україною стоїть важливе завдання щодо удосконалення даного сектору фінансового ринку, в тому числі у напрямку підвищення рівня довіри інвесторів до державних боргових ЦП та рівня фінансової обізнаності громадян. Окрім того, існує необхідність зміни схеми використання коштів, отриманих від розміщення ОВДП, а саме їх спрямування не лише на поточне споживання, а й на стратегічний розвиток країни.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вергелюк Ю., Ганцяк М. Ключові тенденції ринку цінних паперів в Україні. Розвиток банківських систем світу в умовах глобалізації фінансових ринків : матер. XIII Міжнар. наук.-практ. конф., 25 жовтня 2019 р. / Мін-во освіти і науки України, ДВНЗ «Університет банківської справи», Черкаський навч.-наук. ін-т. Черкаси, 2019. С.75-77. URL: http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/doc/4389/1/4222_IR.pdf (дата звернення 10.12.2021 р).
2. Петренко О. І. Ринок державних цінних паперів:закономірності, проблеми та перспективи. Інвестиції: практика та досвід. 2013. №15. С.18-24.
3. Офіційний сайт міністерства фінансів України. ОВДП. URL: <https://mof.gov.ua/uk/ovdp> (дата звернення 10.12.2021 р).

ПОТОЧНІ ПРОБЛЕМИ МИТНО-ТАРИФНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ МИТНИЦІ.

Проблеми митно-тарифного регулювання в Україні є предметом жвавих дискусій серед науковців та експертів (Пашко, Шевчук, 2019; Скоробогата 2017 та інші). Незважаючи на той факт, що українська митниця безперервно працює виконуючи свої основні функції забезпечення реалізації державної митної політики, а тобто забезпечення митної безпеки, захист митних інтересів держави, боротьби з правопорушеннями та сприяння зовнішньоекономічної діяльності тощо. Досить поширеним є бачення, що митні процедури в Україні є непомірно складними, дорогими і недостатньо швидкими стосовно митного оформлення. Україна має сприятливе географічне положення будучи транзитною територією, але втрачає свої конкурентні переваги через складну правову та організаційну ситуацію з митним оформленням, а знаходження рішення до цього питання слугуватиме джерелом збільшення доходів до державної казни.

Основними проблемами митної політики України визначають низький рівень інформаційного оснащення в операційній діяльності митниці, недостатній рівень управлінської діяльності погіршений матеріальною та інформаційною базою невідповідної якості, в тому числі низький рівень уніфікації митних технологій та кооперації з підприємствами, що активно ведуть міжнародну економічну діяльність, нестача загальної стратегії або концепції для реалізації митної політики зважаючи на глобальні чинники та внутрішні соціально-економічні негаразди. Але все ж таки основною проблемою є недосконале впровадження митної політики на місці. Активною є дискусія серед науковців стосовно впровадження інновацій пов'язаних з впровадженням електронної митниці. О. Микуляк та Р. Стефанишин пропонують впровадження IT- технологій для митних практик в Україні і критикують нинішню систему за нестачу прозорості митних процедур, мотивації працівників, недостатню швидкість митних процедур та потребу працювати митниця 24/7/365. За аналогією пропонується використання принципу "єдиного вікна" ЄС.

Власним внеском у аналіз буде власне визначення значення електронної митниці, як набір автоматизованих рішень для митних служб, що мають за мету організувати швидкий рух товарів на митниці, збільшити рівень безпеки та прозорості, а також стимулювати зовнішню економічну діяльність. Аналіз досвіду впровадження електронної митниці, виявив що впровадження електронної митниці вимагає значних реформ, а також має стримуючі фактори щодо її впровадження. Ці фактори практично не досліджуються українськими науковцями, тому важливим є поглиблений аналіз даних факторів.

Ще одним важливим напрямом роботи, є аналіз походження ідеї впровадження електронної митниці в Україні. Буде досліджено експертні звіти та законопроекти пов'язані з впровадженням електронної митниці та проаналізовано наявність зовнішнього впливу на Україну зі сторони міжнародних організацій.

Результатом роботи стане поглиблене розуміння основних факторів, що сприяють впровадженню електронної митниці та факторів, що стримують повне впровадження електронної митниці, як інноваційного рішення проблем митного контролю в Україні.

1. Микуляк, О. та Стефанишин, Р., 2019. ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У МИТНУ ПРАКТИКУ УКРАЇНИ. Податки і Фінанси, [online] 4(61). Available at: <<http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38145/1/%D0%9C%D0%B8%D0%BA%D1%83%D0%B%D1%8F%D0%BA.pdf>> [Accessed 23 December 2021].
2. Пашко, П. та Шевчук, С., 2019. СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ МЕХАНІЗМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МИТНИХ ІНТЕРЕСІВ УКРАЇНИ. Економічна наука, [online] (4). Available at: <http://www.economy.in.ua/pdf/4_2019/3.pdf> [Accessed 23 December 2021].
3. Скоробогата, Л., 2017. ТРАНСФОРМАЦІЯ ІНСТИТУТУ МИТНОЇ ВАРТОСТІ У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІСКАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ. Науково-дослідницький центр митної справи, [online] pp.79-83. Available at: <http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/doc/1669/1/1705_IR.pdf#page=79> [Accessed 23 December 2021].

Топорков О.Р.,
аспірант кафедри міжнародних фінансів
Інституту міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ЕКСПОРТ ПОСЛУГ, ДОДАНА ВАРТІСТЬ ТА РИНОК ПРАЦІ В КРАЇНАХ СХІДНОЇ ЄВРОПИ: ЕМПІРИЧНИЙ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК

Сучасне середовище міжнародної торгівлі нерозривно пов'язане та залежне від глобальних ланцюгів створення вартості (ГЛСВ) [1]. Включення до глобальних ланцюгів створення вартості необхідне для країн, що розвиваються, для можливості побудови міцного зовнішньоекономічного сектору. Кількісним показником включення до ГЛСВ можна вважати обсяг експорту з країни. Саме через це дослідження факторів, що впливають на обсяг експорту країни, посідає чільне місце у дослідженні потенціалу країни у глобалізованому економічному середовищі.

Поступовий розвиток країн, період індустріалізації, що згодом змінився «економікою послуг» [2], визначав вектор розвитку підприємств та дозволяв, водночас, сегментувати економіки за рівнем розвитку за особливостями виробництва та зовнішньої торгівлі. Так, розвиненими країнами з високоєфективним виробництвом притаманне включення до ГЛСВ, що відображається у значних обсягах експорту. [3, 4] Водночас, високий економічний розвиток вимагає відповідного рівня автоматизації, що в свою чергу стимулює розвиток ринку послуг. Таким чином, структура виробництва та торгівлі розвинених країн характеризується вищим відсотком послуг у доданій вартості та в експорті.

Країни східноєвропейського регіону за останню декаду здійснили перехід від експорту товарів до експорту послуг. Обсяг таких змін не є однаковим та залежить від країни. Так, експорт послуг зі Словаччини досяг 10,4% від загального експорту країни в 2020 році (8,4% у 2011 році). Польща підвищила відсоток експорту послуг до 20,9% в 2020 році (у 2011 – 17,5%). Експорт послуг з Румунії становить 27,6% загального експорту в 2020 році, що на 11,4 відсоткових пункти більше за показник 2011 року. Такі зміни можливо сприймати крізь призму деіндустріалізації країн [6], проте це сигнал розвитку внутрішнього ринку. Перехід до виробництва послуг свідчить про досягнення достатньої ємності та можливості ринку виробляти та споживати послуги. Водночас, такі зміни досі не спідкали українську економіку – структура експорту не змінилася порівняно з тією, що була 10 років тому.

Реалізація впливу економіки на добробут населення здійснюється через механізм ринку праці за посередництва підприємств. Особливістю ринку праці з організаційної, статистичної точки зору є швидкість отримання статистичної інформації. Так, адміністративні дані ринку праці оприлюднюються щомісячно, опитування робочої сили – раз на рік або щоквартально (в залежності від країни).

Врешті, раз на рік із значною затримкою оприлюднюються дані щодо доданої вартості та випуску. Саме цей параметр, за думкою дослідника, матиме найбільшу кореляцію із обсягом експорту з країни. Дослідження зв'язку між експортом та доданою вартістю має емпіричний сенс – оприлюднення даних щодо експорту відбувається частіше та швидше після закінчення періоду, аніж даних зі створеної доданої вартості. Таким чином, дослідження наявності кореляції між параметрами відкриває перспективи побудови моделі з використанням вищевказаних параметрів.

Таким чином, метою дослідження є встановити зв'язок, дослідити кореляцію між експортом послуг, виробництвом та показниками ринку праці. Спостережуваним періодом є 2010-2020 роки для Польщі, Румунії та Словаччини та 2012-2020 для України, що пов'язано з необхідністю використання єдиної методології для досліджуваних даних.

За результатами збору даних побудовано матрицю даних для 4 країн з такими параметрами:

- загальна створена додана вартість в економіці; [8, 9, 10, 11, 17]

- загальна зайнятість; [8, 9, 10, 11, 19]

- середній дохід зайнятих осіб; [8, 9, 10, 11, 18]

- експорт послуг. [7, 12, 13, 14, 15]

Побудовано кореляційну матрицю для встановлення зв'язку між параметрами (див. таблицю 1).

Таблиця 1.

Кореляційна матриця.

	Додана вартість, млн дол США	Середній дохід, дол США	Зайнятість, тис. осіб
Експорт послуг, млн дол США	0.9565	0.3201	0.5923

Джерело: власний розрахунок.

Висновки. Таким чином, встановлено позитивну кореляцію між обсягом створеної доданої вартості в країні, зайнятістю та середнім доходом з експортом послуг. Такі результати дозволяють припустити, що збільшення обсягів створеної доданої вартості призведе до збільшення експорту послуг. В той же час, зв'язок із зайнятістю має середньовиражений характер, в той час як дохід зайнятих осіб показує зв'язок слабкий-до-середнього (на межі, що пролягає на показнику 0,3).

Майбутні дослідження матимуть на меті створення моделі, що надасть математичний інструмент для встановлення передбачуваних обсягів експорту послуг на основі даних з виробництва та показників ринку праці у країнах Східної Європи.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Rogach O. I. MNE's Theory And Global Value Chains / O. I. Rogach. // Actual Problems of International Relations. – 2019. – №138. – p. 154–162.
2. Buera F. J., The Rise of the Service Economy / Buera, Francisco J., Joseph P. Kaboski // American Economic Review. – 2012. - Vol. 102 - № 6. - p. 2540-2569.
3. Degelin N. Export-Led Growth in Central and Eastern Europe. Is the Export-Led Growth Hypothesis valid? An empirical examination. / N. Degelin // Vox.eu. – 2020. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://voxeu.org/article/export-led-growth-central-and-eastern-europe>
4. Hoekman B. M. Determinants of the export structure of countries in Central and Eastern Europe / B. M. Hoekman, S. Djankov // The World Bank Economic Review. – 1997. – №11 – p. 471-487.
5. Рогач О. І. Міжнародне виробництво багатонаціональних підприємств / О. І. Рогач // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2018. – №135. – с. 70-80.
6. Pidchosa, O., & Rogach, O. (2021). Impact of Deindustrialization on the Structure of the Economy and Labour Market: the Case of Ukraine. Journal Transition Studies Review, 28(1), 3-18. <https://doi.org/10.14665/1614-4007-28-1-001>
7. TradeMap: International Trade in Services Statistics // International Trade Center. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://www.trademap.org/Index.aspx>

8. Statistics Poland: Data By Areas. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/podgrup/temat>

9. Укрстат: національні рахунки, ринок праці. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

10. Statistical Office of the Slovak Republic – DATAcube. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://datacube.statistics.sk/#!/lang/en>

11. TEMPO – Statistical Database of Romania. . [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/>

12. National Bank of Romania. Balance of Payments Statistics. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://www.bnr.ro/Balance-of-payments-11312-Mobile.aspx>

13. National Bank of Slovakia. Balance of Payments Statistics. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://www.nbs.sk/en/statistics/balance-of-payments-statistics>

14. Національний банк України: платіжний баланс. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://bank.gov.ua/en/statistic/sector-external/data-sector-external>

15. Narodowy Bank Polski : Balance of Payments Statistics. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://www.nbp.pl/homen.aspx?f=en/statystyka/bilansplatniczy.html>

16. Average annual exchange rates // UNCTAD. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://unctadstat.unctad.org/wds/TableView/tableView.aspx?ReportId=117>

17. Value added by industries at current prices (ISIC Rev. 4) // UNStat. . [Електронний ресурс] Режим доступу: https://data.un.org/Data.aspx?q=Gross+Value+Added&d=SNA&f=group_code%3a204%3bitem_code%3a26

18. Mean nominal monthly earnings of employees by sex and economic activity – Annual // ILOstat. [Електронний ресурс] Режим доступу: https://www.ilo.org/shinyapps/bulkexplorer49/?lang=en&segment=indicator&id=EAR_4MTH_SEX_ECO_CUR_NB_A

19. Employment by sex and age // ILOstat. [Електронний ресурс] Режим доступу: https://www.ilo.org/shinyapps/bulkexplorer57/?lang=en&segment=indicator&id=EMP_TEMP_SEX_AGE_NB_A

ЖУРНАЛІСТИКА

*Катерина Кривцова,
Владислава Руденко,*

бакалаври спеціальності «Журналістика».

*Науковий керівник: Кравченко Є. Г.,
кандидат філологічних наук, доцент.*

Національний авіаційний університет

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОТОІЛЮСТРУВАННЯ У МЕДІА

Сучасні видання читач сприймає як якийсь візуальний об'єкт і в цьому випадку фотографія повинна привертати увагу читачів, які звикли отримувати інформацію дуже швидко, і при перегляді видання, як правило, запам'ятовують лише найбільш яскраву і насичену. При цьому читач прагне з фотографії зрозуміти, про що йдеться, ще не встигнувши прочитати статтю. До функцій фотоілюстрацій, роль яких зростає у сучасних мас-медіа, дослідники відносять інтерпретуючу, емоційну, розважальну та рекламну. На думку О. Мжельської, «редактору варто завжди пам'ятати, що фотоматеріал не може обмежуватися однієї фіксацією фактів, подій і явищ життя, а зобов'язаний їх інтерпретувати з урахуванням конкретних завдань видання» [4, с. 31]. Важливо також не тільки те, що зображено на світліні, а й те, наскільки якісно, реалістично та зрозуміло це зроблено.

Фотоілюстрація – це ілюстрація у вигляді фотографічного знімка, вторинний щодо тексту візуальний жанр відображення дійсності, що дає її зримий образ на момент здійснення вербальної комунікативної дії [5]. Візуальний контент виконує не тільки декоративну функцію, а є частиною інформаційного і змістового наповнення журналістського матеріалу. При цьому потрібно підбирати такий ілюстративний матеріал, який би надавав читачеві нову інформацію і при цьому дотримуватися етичних норм фотожурналістики.

Існує дві думки про двозначність та однозначність зображення. Загалом фоторепортер фіксує конкретну подію, предмет, людину, відображає те, як усе є насправді і не інакше. Виходячи з цього, зображення не може бути двозначним. З іншого боку, фотознімки є багатозначними. Кожна людина, аналізуючи фотоілюстрацію, асоціативно пов'язує її з набутим досвідом, знаннями, навіть настрої у той момент певним чином може змінити сприйняття побаченого [1].

Фотоілюстрація як важливий компонент дизайну вказує (нарівні зі шрифтом) на емоційний настрій, важливе (за відомих технічних переваг) джерело інформації. Візуальний компонент може бути допоміжним, рівним чи провідним щодо текстового матеріалу. Він може бути й змістовно-смісловним компонентом і незалежним твором фотографічного чи образотворчого мистецтва.

Фотографія має позитивні риси і переваги над текстом – її значно простіше сприймати, тому що відсутня потреба вимушено відтворювати образ. Світлина має широко універсальну мову і не потребує перекладу. Результати соціологічних досліджень свідчать про те, що значна частина читачів на сьогоднішній день навіть не зосереджує увагу на тексті, якщо він не оснащений, хоча б якоюсь візуальною інформацією.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Колосов А. Новый взгляд на жанры фотожурналистики [Электронный ресурс] / А. Колосов // *Relga. Научно-культурологический журнал.* – 2007. № 8 (153) // www.relga.ru
2. Головкин, С.Б. Дизайн деловых периодических изданий [Электронный ресурс] : учеб. пособие / С.Б. Головкин. — М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2012. — 424 с.
3. Захаркин Д. Место фотографии в современной прессе / Д. Захаркин – М., 2006. – 84 с.
4. Мжельская Е.Л. Редакторская подготовка фотоизданий / Е.Л. Мжельская. – М.: Аспект-пресс, 2005. – 112 с.

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

Shlyakhtina O.S.

*Senior Lecturer of the Department of Modern Languages,
Admiral Makarov National University of Shipbuilding*

PECULIARITIES OF EVALUATION AND ASSESSMENT STRATEGIES IN ESP COURSE

Assessment and evaluation are essential components of the educational system. Evaluation in teaching ESP is a process of collecting, analyzing and interpreting information about teaching and learning in order to make informed decisions that enhance student achievement and the success of educational programs. For teachers, “assessment” is the process of gathering information that accurately reflects how well a student is achieving the expectations of a particular course [1;57]. Without an effective evaluation program it is impossible to know whether students have learned, whether teaching has been effective, or how best to address student learning needs. Research consistently shows that regular monitoring and feedback are essential to improving student learning. Specific studies and suggestions were given by the number of

researches about assessment and evaluation methods and the factors that affect them: Rea-Dickens P., Germaine K., Genesee F., Upshur J., O'Mally J. M., and Valdez-Pierce L. But there is not a unique evaluation method that is suitable for all situations. The audiences have different expectations and standards. The evaluators have different styles, which in turn are more or less useful to different types of academic groups, i.e. groups of students with various levels of English.

The purpose of the paper is to study and suggest the most effective evaluation and assessment methods in ESP course.

According to the purposes we have defined the following tasks to analyze:

- clarifying the distinction between evaluation and assessment;
- identifying the problems associated with traditional evaluation and assessment for engineering students;
- analyzing and suggesting useful strategies and activities that are important in technical classroom.

First of all, it is important to clarify the distinction between evaluation and assessment. These terms are often used interchangeably, but they are technically different. Assessment of an individual student's progress or achievement is an important component of evaluation: it is that part of evaluation that includes the measurement and analysis of information about student learning. The primary focus of assessment in teaching ESP has been language assessment and the role of tests in assessing students' language skills. Evaluation goes beyond student achievement and language assessment to consider all aspects of teaching and learning and to look at how educational decisions can be made by the results of alternative forms of assessment [3; 148].

Let us consider some of the common characteristics of classroom assessment and some techniques available to make ESP classes more vivid and interactive.

CHARACTERISTICS OF CLASSROOM ASSESSMENT:

1) Learner-Centered: Classroom Assessment focuses the primary attention of teachers and students on observing and improving learning, rather than on observing and improving teaching.

2) Teacher-Directed: Classroom Assessment respects the autonomy and academic freedom. The individual teacher decides what to assess, how to assess, and how to respond to the information gained through the assessment.

3) Mutually Beneficial: Classroom Assessment requires the active participation of students. When students participate more actively, and feel more confident that they can succeed, they are likely to do better in their course work. As teachers work closely with students to assess learning, they improve their teaching skills and gain new insights.

4) Formative: Classroom Assessment is formative rather than summative. Summative assessments include tests and other graded evaluations. Classroom Assessments, on the other hand, are almost never graded and are almost always anonymous. Their aim is to provide with information on what, how much, and how well students are learning.

5) Context-Specific: Classroom Assessments need to respond to the particular needs and characteristics of the teachers, students, and disciplines to which they are applied. Being Context-Specific means: what works in one class will not necessarily work in another [1;148].

CLASSROOM ASSESSMENT TECHNIQUES (CATS):

- Climate Surveys – Feedback of teaching/learning methods used, text, pace, format of class, etc.
- Minute Paper – Pose one to two questions in which students identify the most significant things they have learned from a given lecture, discussion, or assignment. Give students one to two minutes to write a response on an index card or paper. Their answers can help determine if they are successfully identifying what you view as most important.
 - Pre Test and Post Test – Questions to show overview of course content; used for first day to show depth and breadth of topics covered and last day to show what learning has occurred.
 - Documented Problem Solutions - Choose one to three problems and ask students to write down all of the steps they would take in solving them with an explanation of each step. Consider using this method as an assessment of problem-solving skills at the beginning of the course or as a regular part of the assigned homework.
 - Reflection Paper – Student critical thought feedback over a learning unit, a learning experience, a field experience, etc.

- Student Portfolio of Work – Compilation of work, including drafts, over time to show growth and development of skills and knowledge.
- Classroom Feedback – Takes many formats; analyzing papers, tests for item analysis for research.
- Problem Recognition Tasks - Identify a set of problems that can be solved most effectively by only one of a few methods that you are teaching in the class. Ask students to identify by name which methods best fit which problems without actually solving the problems. This task works best when only one method can be used for each problem.
- Applications Cards - Identify a concept or principle your students are studying and ask students to come up with one to three applications of the principle from everyday experience, current news events, or their knowledge of particular organizations or systems discussed in the course [2;112].

Teachers can create their own CATs to meet the specific needs of the course and students. Below are some strategies that can be used to do this.

- Identify a specific “assessable” question where the students’ responses will influence your teaching and provide feedback to aid their learning.
- Plan how you will analyze students’ responses, such as grouping them into the categories “good understanding,” “some misunderstanding,” or “significant misunderstanding.”
- After using a CAT, communicate the results to the students so that they know you learned from the assessment and so that they can identify specific difficulties of their own.

In conclusion, it needs to be pointed out that effective assessment is a continuous process, it's not simply something that's done at the end of a unit or a lesson. Effective assessment and evaluation are integrated into all aspects of the curriculum, providing both teachers and students with relevant and useful data to gauge progress and determine the effectiveness of materials and procedures.

Without effective evaluation strategies it is impossible to know whether teaching has been effective or how best to address student learning needs in ESP course.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Genese F. Classroom-based Evaluation in Second Language Education / F. Genese, J. Upshur. – Cambridge: Cambridge University Press, 1996. – 286 p.
2. Hutchinson T. English for Specific Purposes / T. Hutchinson, A. Waters. – Cambridge: Cambridge University Press, 1987. – 183 p.
3. O'Malley J. M. Authentic Assessment for English Language Learners: Practical Approaches for Teachers / J. M. O'Malley, L. Valdez- Pierce. – Longman, 1996. – 268 p.

Онар Н.В.,

*доцент кафедри документознавства та інформаційної діяльності
Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу*

ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ЯК УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКІСНОЇ ОСВІТИ

Розвиток суспільства на сучасному етапі характеризується інформатизацією всіх сфер людської діяльності, освітньої в тому числі. Інформатизація освіти передбачає використання новітніх освітніх інформаційних технологій, інноваційних методів та засобів навчання з метою інтенсифікації навчального процесу, підвищення його ефективності та якості.

Важливою віхою у створенні інформаційного суспільства в Україні в цілому та інформатизації освіти зокрема став прийнятий 9 січня 2007 р. Верховною Радою України Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» [5]. Серед основних стратегічних цілей розвитку інформаційного суспільства в Україні, зокрема, названі:

прискорення розробки та впровадження новітніх конкурентоспроможних ІКТ в усі сфери суспільного життя; забезпечення комп'ютерної та інформаційної грамотності населення, насамперед шляхом створення системи освіти, орієнтованої на використання новітніх ІКТ у формуванні всебічно розвиненої особистості; створення загальнодержавних інформаційних систем, насамперед у сферах охорони здоров'я, освіти, науки, культури, охорони довкілля [5].

Концепція інформатизації вищої освіти передбачає комплексний підхід до створення інформаційного середовища навчання, що повинно інтегрувати в традиційні та нові інформаційні технології, які відповідають сучасним вимогам освіти. Інформаційні технології у сфері освіти виступають одним із провідних факторів формування особистості. У загальному розумінні будь-яка педагогічна технологія є інформаційною. Проте, широке використання комп'ютерної техніки у навчальному процесі зумовило виникнення нового поняття – «новітні інформаційні технології». Таким чином, основою стає процес навчання та його особливості, а комп'ютер виступає в ролі потужного інструменту, що дозволяє вирішувати складні дидактичні завдання. На сьогодні розроблені наступні критерії, за якими певні технології можуть вважатися новітніми інформаційними. А саме:

- відповідність принципам педагогічної технології (попереднє проектування, відтворюваність, доцільність, цілісність);
- можливість вирішення завдань, які не підлягали дидактичному аналізу;
- залучення комп'ютера як засобу підготовки та передачі інформації з метою використання під час навчання [3].

Відомими напрямками таких технологій є універсальні інформаційні технології (текстові редактори, графічні пакети тощо); комп'ютерні навчальні та контролюючі програми, електронні посібники; мультимедійні програмні продукти; комп'ютерні засоби комунікацій [2].

Новітні інформаційні технології спрямовані на вирішення певних педагогічних завдань, зокрема, на підвищення якості та ефективності навчального процесу, формування інформаційної культури всіх його учасників, розвитку комунікативних навичок та стимулювання пізнавальної діяльності, удосконалення самостійної роботи здобувачів тощо.

Важливість доступу до світових знань, інтеграції нових технологій до світового освітянського та наукового простору, доступ до новітніх досягнень з усіх галузей академічних знань і науки забезпечується через електронні інформаційні ресурси (ЕОР). Під ЕОР розуміють «навчальні, наукові, інформаційні, довідкові матеріали та засоби розроблені в електронній формі та представлені на носіях будь-якого типу або розміщені у комп'ютерних мережах, які відтворюються за допомогою електронних цифрових технічних засобів і необхідні для ефективно організації навчально-виховного процесу в частині, що стосується його наповнення якісними навчально-методичними матеріалами» [4].

Надзвичайно актуальним залишається також й питання розробки відкритих освітніх ресурсів, які можуть працювати на будь-якому цифровому пристрої, тобто відкритих цифрових освітніх ресурсів. За словами Н. Воронової для забезпечення освітніх потреб у різних країнах створено значну кількість електронних освітніх ресурсів, зокрема відкритих цифрових навчальних засобів, курсів, підручників тощо, які можуть бути використані для е-навчання на цифрових пристроях [1, с. 39]. Так, до найпоширеніших інформаційно-комунікаційних середовищ відкритої освіти сьогодні належать такі навчальні платформи, як: Coursera, FutureLearn, Prometheus, Open Educational Resources (OER), EdEra тощо.

Дослідниками Г.Р. Генсерук та М.М. Бойко визначено такі основні дидактичні вимоги до застосування цифрових технологій в освітньому процесі з метою підвищення його якості:

- вмотивованість у використанні різноманітних дидактичних матеріалів;
- чітке визначення ролі, місця, призначення та часу використання цифрових освітніх ресурсів і цифрових засобів навчання;
- введення в технологію тільки таких компонентів, які гарантують якість навчання;
- відповідність методики навчання з використанням цифрових інструментів загальної стратегії проведення навчального заняття;

- перегляд всіх компонентів системи і зміни загальної методики навчання;
- забезпечення високого ступеня індивідуалізації навчання;
- забезпечення зворотного зв'язку в навчанні [2].

Сьогодні науково-педагогічні працівники активно використовують різноманітні електронні та цифрові ресурси, хмарні та smart-технології навчання. Так, основними інструментами у навчально-виховному процесі, особливо в умовах пандемії Covid-19, стали:

- спеціальні платформи та відеоконференції для проведення лекційних, практичних та лабораторних занять –, як правило Zoom або Google Meet;
- хмарні сховища Dropbox та Google Drive для обміну навчальними ресурсами;
- віртуальні класи для систематизації груп на зразок Moodle, Google Classroom;
- для налагодження більш ефективної комунікації застосовуються відомі месенджери, такі як Viber, Telegram та Messenger;
- різноманітні підручники та посібники у цифрових форматах;
- мультимедійні відео та аудіо матеріали, інші ресурси;
- онлайн-ресурси для створення тестів, різноманітних опитувань, завдань і матеріалів для здобувачів, наприклад платформа Edmodo.

До позитивних впливів використання новітніх інформаційних технологій та ЕОР у навчальному процесі можна віднести наявність великої різноманітності освітніх ресурсів, покращення можливостей індивідуального навчання, можливість більшого контролю процесу навчання з боку викладача, більш широке охоплення аудиторії, велика гнучкість пропонуваних навчальних матеріалів, а також зниження вартості освітніх послуг. В якості негативних сторін зазвичай виділяють меншу мотивацію здобувачів через відсутність особистого контакту з викладачем під час занять.

Таким чином, можна зробити висновок, що використання новітніх інформаційних технологій, електронних освітніх ресурсів, цифрових та хмаро орієнтованих технологій та засобів навчання з кожним днем займають все більшу його частину та присутні на усіх етапах навчально-виховного процесу. Тому ці засоби та технології розвиваються дуже швидко, а їх використання стає все більш актуальним. А сучасний навчальний процес характеризується взаємодією навчальних дій у фізичній реальності з одночасним використанням віртуальних засобів та цифрових технологій, їх створення та активування. Застосування новітніх технологій у навчальному процесі є не тільки засобом підвищення та забезпечення якості вищої освіти, але й об'єктивно обумовленою необхідністю у зв'язку із стрімким розвитком науки та техніки, що потребує детального вивчення, розробки методів, форм, прийомів використання цих технологій та їх впровадження.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Воронова Н. Цифрові освітні ресурси в теорії і практиці сучасної зарубіжної освіти. Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти. 2019. Вип. 9. С. 37-47.
2. Генсерук Г.Р., Бойко М.М. Цифрові технології як засіб підвищення якості освітнього процесу закладу вищої освіти. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання: досвід, тенденції, перспективи : матеріали V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Тернопіль, 30 квітня, 2020). Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2020. С. 110-111.
3. Гладій І.О. Використання хмарних технологій в процесі поглибленого вивчення дисциплін економічного спрямування. Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія : матеріали міжвузівського вебінару (м. Вінниця, 31 березня 2017 р.) / відп. ред. Л.Б. Ліщинська. Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2017. С. 14-17.
4. Про затвердження положення про електронні освітні ресурси: Наказ Міністерства освіти та науки, молоді та спорту України від 01.10.2012 № 1060. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12>.
5. Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки : Закон України від 09.01.2007 № 537-V. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2007. № 12.

*Попова Л.М.,
к.с.-г.н., доцент
Олійник О.В.,
магістр.*

Одеський державний аграрний університет

БІОЛОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ НОВИХ ГІБРИДІВ ЦИБУЛІ РІПЧАСТОЇ

Вступ. Україна сьогодні має можливість стати одним з основних експортерів овочів до країн Західної Європи. З цією метою в країні необхідно нарощувати об'єми виробництва високоякісної свіжої овочевої продукції, при цьому, особливу увагу варто приділяти культурам, продукція яких є придатною для тривалого зберігання. До таких культур належать коренеплоди, капуста та цибулинні овочі. З групи останніх найперспективнішою є цибуля ріпчаста.

За даними Державної служби статистики України площа під цибулею ріпчастою в Україні сьогодні складає біля 50 тис. га. Проте, за останні роки цей показник постійно зменшується [1]. Тому збільшення об'ємів та ефективності вітчизняного виробництва цибулі сьогодні можливе за рахунок підвищення урожайності культури.

Істотні та стрімкі зміни клімату, які спостерігаються в нашій зоні спонукають виробників на постійний пошук та впровадження у виробництво нових стійких гібридів, які б забезпечували високу урожайність та якість продукції в складних умовах степової зони. Як відомо, на сучасному насінневому ринку в нашій країні переважає насіння овочевих культур іноземної селекції. Список сортів та гібридів щорічно поновлюється і доповнюється новими позиціями, впровадження у виробництво яких, потребує попереднього їх вивчення [3,4].

Метою роботи було вивчення та підбір високопродуктивних гібридів цибулі ріпчастої закордонної селекції для вирощування в посушливих умовах Південного Степу України. В задачі досліджень входило: аналіз стану та перспективи виробництва цибулі ріпчастої в Україні та світі; вивчення темпів росту і розвитку рослин нових гібридів в умовах нашої зони; оцінка впливу особливостей гібриду на величину біометричних показників рослин; визначення величини та якості продукції досліджуваних гібридів та встановлення економічної ефективності вирощування нових гібридів в умовах Південного Степу України.

Польові досліді закладали протягом 2019 та 2020 років на дослідній ділянці компанії «Сіда – 2012», с. Великий Дальник Біляївського району Одеської області. Вивчалися гібриди закордонної селекції: Bonus F1 (контроль), SV 1528 F1, EX 07714593 F1, Tuscannon F1, Rockito F1. Дослідження проводили згідно загальноприйнятих методик: «Методика дослідної справи в овочівництві і баштанництві» [2], «Методика наукових досліджень в агрономії» [1]. Площа облікової ділянки складала 5 м². Розміщення варіантів і повторностей в досліді системне.

Попередником цибулі в полях сівозміни були огірки весняного строку сівби. Насіння висівали з початком польових робіт за схемою (75+30+30+30) x 4–5 см, що забезпечувало густоту рослин 540540 шт./га. Технологія вирощування рослин в досліді була загальноприйнята для даної зони овочівництва. Збирання врожаю проводили при масовому (75%) поляганні надземної частини рослин.

Результати і обговорення. Аналіз отриманих даних показав, що за тривалістю вегетаційного періоду гібриди Bonus F1 та SV 1528 F1 відносяться до групи середньоранніх, а гібриди Tuscannon F1, EX 07714593 F1 та Rockito F1 до групи середньостиглих. Результати проведених біометричних вимірювань свідчать про те, що всі досліджувані гібриди формують потужні рослини з великою надземною частиною, великою кількістю листків та площею їх поверхні. При цьому, найвищою продуктивністю листової поверхні – 588,9 м²/т характеризуються рослини гібриду SV 1528 F1.

Найвищу товарну урожайність, яка в середньому за 2019-2020 роки склала 86,91 та 81,84 т/га, що перевищує контроль на 11,51 та 9,41 т/га відповідно, забезпечують гібриди SV 1528 F1 та

Tuscannon F₁. Варто відмітити, що умови 2020 року були більш сприятливими для розвитку рослин та формування врожаю цибулі ріпчастої. При цьому, найвищу прибавку врожаю в цей рік досліджень в порівнянні з 2019 роком - 10% (8,25т/га) забезпечили рослини контрольного гібриду Bonus F₁.

Встановлено, що перевага гібридів SV 1528 F₁ та Tuscannon F₁ за величиною товарного врожаю в розрізі варіантів досліду отримана за рахунок високої товарності продукції, яка в середньому склала 94,7 та 90,7 % та формування найбільших за розміром цибулин. Так, маса товарних цибулин гібриду SV 1528 F₁ склала 160,8г, а гібриду Tuscannon F₁ – 156,9г, що відповідно на 21,3 та 17,4г більше контролю. Аналіз якісних показників товарних цибулин показав, що всі досліджувані гібриди формують щільні, малозачаткові цибулини з міцно прилеглими покривними лусками і можуть бути придатними для тривалого зберігання.

Визначення економічної ефективності вирощування нових гібридів цибулі ріпчастої показав пряму її залежність від продуктивності гібридів. Так, гібриди SV 1528 F₁ та Tuscannon F₁, які забезпечили отримання найвищого товарного врожаю, характеризуються найнижчою собівартістю продукції – 2199,7 та 2206,9 грн./т, отриманням найбільшого прибутку – 337505 та 330038 грн. і забезпечують найвищий рівень рентабельності виробництва - 172,8 та 171,9 %.

Висновки. З метою забезпечення отримання високого товарного врожаю, високого прибутку та рівня рентабельності виробництва цибулі ріпчастої в умовах півдня України доцільним є вирощування гібридів SV 1528 F₁ та Tuscannon F₁.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мазур В.А., Липовий В.Г., Мордванюк М.О. Методика наукових досліджень в агрономії: навчальний посібник. Вінниця: ВЦ ВНАУ. 2020. 198 с.
2. Методика дослідної справи в овочівництві і баштанництві /за редак. Бондаренко Г.Л., Яковенка К.І. Харків: Основа. 2001. 369 с.
3. Перспективні сорти і гібриди цибулі в Україні — опис новинок останніх років. <https://zemliak.com/dim-sad-gorod/1081-perspektivni-sorti-i-gibridi-cibuli-v-ukrajini-opis-novinok-ostannih-rokiv>.
4. Попова Л.М. Продуктивність закордонних гібридів цибулі ріпчастої в умовах Південного Степу України. Аграрний вісник Причорномор'я. 2018. Вип. 87. С. 75 – 81
5. Рослинництво України: статистичний збірник. Державна служба статистики України, Київ. 2020. С. 100 – 120. http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2020/zb/04/zb_rosl_2019.pdf

СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ

Селезньова С.В.,

*студентка спеціальності «Журналістика»
Національного авіаційного університету*

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ПЛІВКОВОЇ ФОТОГРАФІЇ У ЗМІ.

Сучасний фотоапарат може дозволити власникам робити сотні кадрів на хвилину. Через це фотографи перестають думати та вибудовувати ідеальний кадр. Такою майстерністю володіли фотожурналісти, які використовували плівкову фотокамеру, де було лише 36 кадрів, що потребує запозичення і розвитку.

Мета дослідження полягає у визначенні основних функцій плівкових фотографій у періодичних виданнях минулого та сьогодення, їхньої ролі й естетичного значення.

Наукова новизна роботи полягає у вивченні й аналізі меседжів аналогової фотографії для сучасного суспільства та дослідженні сучасних тенденцій використання плівкової фотографії як фотомистецтва й ілюстрації для періодичних видань.

Завдяки винахідникам Жозефу Ньєспу, Жаку Луї Манде Дагеру, Вільяму Генрі Фоксу Талботу, Джорджу Істмену, які плідно працювали над створенням фотоплівки, зараз ми можемо насолоджуватися доступністю та якістю аналогової фотографії [3].

Наше дослідження підтверджує, що фотографія стала одним із найвагоміших інструментів впливу на аудиторію. Гордон Паркс, Вокер Еванс активно користувалися цим інструментом [1]. Вони завоювали серця читачів живими та щирими фотографіями, показували справжнє життя представників робітничого класу, різних гендерів, висвітлювали проблеми расової дискримінації й бідності. Фотографія стала зброєю проти всіх видів соціальної несправедливості.

Фотожурналісти в СРСР виконували важливу роль – створення ідеальної картини життя, тобто роль пропаганди. Будь-яке відхилення від «норми» ставало ризиком для життя митців. Але такі рамки створювали сприятливий простір для пошуку інших шляхів висловлювання своїх ідей. Борис Ігнатович, Георгій Прусов, Ірина Пап, Микола Козловський стали професіоналами своєї справи. Якщо не брати до уваги вияви радянської пропаганди, без неї їхні фотографії мають неймовірну історію, геніальну композицію, унікальні обличчя та щирі емоції [6].

Порівнюючи роботи радянських і закордонних фотомитців, можна зробити висновки, що радянські віддавали перевагу симетричному кадру, шукали цікаві ракурси, намагалися робити «непрямі» фотографії, експериментувати та створювати щось дійсно нове й незвичне для тогочасного мистецтва.

Вже у дев'яностих роках ХХ століття плівка перестала бути актуальною через появу цифрових фотоапаратів. Виданням стало вигідно використовувати цифровий аналог, бо фотоматеріал отримувався швидко та не потребував проявки після зйомки.

Незважаючи на це, в наш час знайшлися справжні поціновувачі плівкової фотографії. Чудовим прикладом є сучасний український ілюстрований журнал «Pliivka&People» [5], присвячений плівковій фотографії, його метою стала популяризація такої фотографії в Україні. Журнал став вагомим внеском у використання плівкової фотографії у ЗМІ.

Проаналізувавши тренди журналів «Vogue», «The Gentlewoman», «AnOther», «Dazed», можна зробити висновок, що плівка чудово підходить для створення натуральних, живих фешн-світлин, які зараз найбільш популярні. Все більше фешн-видань переходять на фотографію без обробки та агресивного ретушування.

Фешн-фотографи Гарлі Уєйр, Джеймі Гоксворт, Аміра Фріц, Бенджамін Внук не бояться експериментувати та шукати нові форми фотографії [4]. Плівка ідеально підійшла для їхніх новаторських рішень. Їх приваблює певна невідомість, вони випробовують свій професіоналізм, роблячи ідеальний кадр із першого разу.

Сьогодні окремі характеристики фотоплівки та камер прирівнюються до характеристик цифрових камер найвищої цінової категорії.

Аналізуючи ринок, можна зробити висновок, що на прилавках є різноманітні плівки з різними номіналами, які дозволяють робити фотографію навіть вночі. Проблема полягає лише у припиненні випуску плівкових фотоапаратів та певних обмежень продажу плівки під час локдауну через Covid-19.

Якість плівкових фотографій нічим не поступається цифровим аналогам. Існує два основні формати фотоплівки – 35 мм, який вважається малоформатним, використовується зазвичай любителями та новачками; і 120 мм – середній формат, що дає більш професійний кадр [2].

Однією з основних переваг плівкової фотографії є саме те, що вона не віртуальна. Її неможливо випадково видалити з комп'ютеру або загубити флешку зі знімками. Всі негативи можна безліч разів повторно сканувати, друкувати та зберігати. До того ж, створити аналогову фотографію можна навіть без використання електроенергії.

Справді багато фотографів зараз бояться працювати з аналоговими фотографіями, тому що вони потребують особливої уваги до деталей, великої концентрації на фотомайданчику, поглиблених знань у фотомистецтві. Такий підхід дає ідеальну картинку в кінцевому результаті, без використання додаткових фоторедакторів.

Отже, ми вважаємо, що плівкова фотографія не поступається цифровій, навіть має певні переваги й нині може активно використовуватися у ЗМІ, зокрема у фешн- та ілюстрованих виданнях.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Высоков А. История зарубежной фотожурналистики. М. : Эксмо, 2008. 94 с.
2. Дмитрий Новокрещёнов. Плёночная фотография. Век XXI. Уроки фотографии. URL:<https://fototips.ru/praktika/plyonochnaya-fotografiya-vek-xxi/> (дата звернення: 10.10.21)
3. Зонтаг С. Про фотографію. К. : Основи, 2002. 165 с.
4. Плівкові фотографії сучасності в Інстаграмі. URL: https://www.vogue.ru/peopleparties/news/samye_modnye_molodye_fotografy_na_kotorykh_stoit_podpisatsya_v_instagram (дата звернення: 27.11.21)
5. Посилання на сторінку журналу Plivka&People URL: https://instagram.com/plivkapeoplemag?utm_medium=copy_link (дата звернення: 13.11.21)
6. Радянська фотографія: пропаганда і сміливий експеримент. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/vert-cul-46882907> (дата звернення: 13.11.21)

Уварова М.Ю.,

*студентка спеціальності «Журналістика»
Національного авіаційного університету*

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МИСТЕЦЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

Мета дослідження полягає в розкритті ролі сучасної мистецької журналістики, в окресленні її проблем та перспектив розвитку.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розкритті ролі сучасної мистецької журналістики, її сьогоденної актуальності для суспільства.

Журнали про візуальне мистецтво, як «The Studio», були ще в 1890-х роках. Вони давали уявлення про експонати та зразки сучасного мистецтва XIX століття[1]. Таким чином, ми можемо зробити висновок, що мистецька журналістика була одним із методів обговорення та прилучення публіки до мистецтва протягом більше століття.

Особливість такого виду журналістики була зосереджена на впровадженні прогресивних ідей. Тільки в такому вигляді могло маскуватися інакодумство, наприклад в умовах тотальної цензури ще століття тому [4].

Сьогодні ж, коли ми все більше досягаємо світ через мистецтво й образи, арт-журналісти стикаються з проблемою зміни поколінь і незахищеності. Оскільки медіакомпанії дедалі частіше звільняють журналістів, зробити аргументи на користь мистецької журналістики досить складно.

Письмениця «The Boston Globe» Джені Остерхелдт, яка широко досліджує культуру, зокрема образотворче мистецтво, сказала в одному з інтерв'ю: «За свою кар'єру я втратила понад 100 колег через звільнення. Хотілося б, аби це було перебільшенням» [2].

Дані опитування, проведеного Національною програмою журналістики мистецтв у Колумбійському університеті у 2017 році, вказують на нестабільну ситуацію в літературно-журналістській діяльності та на відсутність можливостей для просування по роботі. [2].

Ще одна проблема мистецької журналістики – брак професіоналів своєї справи. Тут можна згадати дискусію, що проводилася в рамках проекту «Арт-журналістика. Погляд у майбутнє», що реалізувався відділенням Асоціації журналістів і Некомерційним партнерством сприяння реалізації культурних проєктів у Санкт-Петербурзі.

Професор Вищої школи журналістики, доктор мистецтвознавства, член Санкт-Петербурзького союзу художників Елеонора Глінтерник зауважила: «Дуже важлива у сучасній журналістиці культура подачі матеріалу. Наприклад, найчастіше в репортажах з відкриття пам'ятника чи

меморіальної дошки журналістові навіть на думку не спадає назвати ім'я автора роботи, яку відкривають. І це не недолік ефірного часу, а недолік професійний» [3].

Тепер мистецька журналістика набула вагомого поширення завдяки впливу розвитку технологій, таких як соціальні мережі. Наприклад, виступи тепер транслюються у прямому ефірі, а зображення можуть бути миттєво завантажені.

Сьогодні специфікою цього виду журналістики є його трансформація в нові жанри та види, адаптація до іншої публіки та інноваційних технічних засобів.

Мистецька журналістика проникає у блогерське середовище та стає темою для обговорення молоді. У розрізі цього питання проаналізовано ютуб-канал «BadComedian», де провадиться повноцінна критична діяльність через кіноогляди. Глибина аналітики, яскраве авторське «Я», серйозність поставлених проблем – усе це свідчить про високу якість відеорецензій, що збігається із критеріями оцінки художньої критики. Формат і подання матеріалу кардинально відрізняються від того, що ми звикли бачити на сторінках серйозних видань[5]

Отже, у підсумку можна сказати, що є певні проблеми з працевлаштуванням та та умовами на робочому місці для мистецьких та літературних журналістів. Проте, підбираючи відповідні сучасні мовні засоби та методи подання авторської позиції, мистецька журналістика може активно та успішно розвиватися та видозмінюватися.

ЛІТЕРАТУРА:

1. The visual art critic: A survey of art critics at general-interest news publications in America. URL: <http://www.columbia.edu/cu/najp/publications/researchreports/tvac.pdf> (дата звернення: 15.12.2021)

2. Visual Arts Journalism: Newsroom Pressure and Generational Change. URL: <https://niemanreports.org/articles/visual-arts-journalism-newsroom-pressure-and-generational-change/> (дата звернення: 11.01.2022).

3. Арт-журналіст – як учить и где учить? URL: https://nevsky70.ru/Art_zhurnalists_kak_uchit_i_gde_uchit_.htm (дата звернення: 4.01.2022).

4. Бочковський О., Сірополко С. Українська журналістика на тлі доби (історія, демократичний досвід, нові завдання) / За ред. К. Костева й Г. Кошаринського. Мюнхен : Український техніко-господарський інститут, 1993. 204 с.

СОЦІОЛОГІЧНІ НАУКИ

Мачуліна І.І.,

к. соц. н. доцент кафедри соціології

Дніпровського державного технічного університету

НАСЛІДКИ ВТОРИННОЇ ЗАЙНЯТОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

В сучасному суспільстві серед студентів, які навчаються у закладах вищої освіти, все більше набуває актуалізації феномен вторинної зайнятості. Це явище спровоковано певними змінами, що відбуваються в сучасному українському суспільстві та впливають на стан вищої освіти та ринку праці – двох соціальних інститутів, на перетині яких і з'явився феномен працюючого студента.

Серед основних факторів, що вплинули на розвиток вторинної зайнятості серед студентської молоді можна віднести наступні положення:

- зниження рівня життя населення України, зокрема молоді;
- розвиток форм платного навчання;

- високий темп інфляції, що створює у масового студента гострий недолік засобів на найнеобхідніше – на харчування, одяг, придбання літератури, відвідування місць проведення дозвілля і відпочинку. Малий розмір стипендій також примушує студентів до пошуку допоміжних заробітків;
- зростання вимог роботодавців до практичного досвіду випускників примушує останніх отримувати такий досвід ще під час навчання;
- різке скорочення державного розподілу випускників ЗВО по місцях роботи і заміна цього механізму необхідністю для студентів самим піклуватися про своє післявузівське працевлаштування.

Також серед факторів, що сприяють розвитку вторинної зайнятості можна назвати достатньо високі показники безробіття молоді з вищою освітою. Так, статистичні показники Державної служби зайнятості України станом на 1 квітня 2021 року вказують на те, що третину безробітних складає саме молодь, тобто група людей у віці до 35 років (29%). Молодь з вищою освітою складає найбільший відсоток (48%) безробітних в Україні [1]. Така статистика звичайно актуалізує питання економічної активності студентів, як можливість зайняти професійну нішу не чекаючи закінчення навчання.

В цілому, за результатами досліджень, думок роботодавців, викладачів та студентів вторинна зайнятість може мати як позитивні, так і негативні наслідки. Серед негативних наслідків вторинної зайнятості студентів можна виокремити наступні:

- отримання досвіду праці не за спеціальністю та виконання малокваліфікованої роботи;
- вторинна зайнятість може негативно вплинути на освітній процес, на якість навчання та дисциплінованість, яка зменшується пропорційно зростанню зайнятості; зростає ризик не засвоїти в повному обсязі освітню програму;
- подвійне навантаження на молодий організм може вплинути на життєву адаптацію студента, його соціалізацію, зміну ціннісних орієнтацій.
- Разом з тим, поєднання навчання та праці мають такі позитивні наслідки для студентів:
- адаптація до нових, більш жорстких умов існування в сучасному суспільстві;
- у ситуації, коли направлення на роботу випускників ЗВО стали одиничними випадками, вторинна зайнятість студентів, відповідно до їх спеціалізації, може перетворитися в повноцінне робоче місце після отримання диплому. Отже, набутий досвід роботи за фахом, в значній мірі розширює можливості гідного виходу студента на ринок праці;
- вирішення фінансових проблем студентської молоді;
- професійна інтеграція та самореалізація, розширення сфери спілкування, накопичення соціального, професійного досвіду та зв'язків, наприклад, налагодження контактів з роботодавцем, що підвищує конкурентоспроможність при працевлаштуванні після закінчення навчального закладу та отримання диплому;
- вторинна зайнятість – це життєвий досвід: людина вже вступила в трудові відносини, змогла познайомитися з декількома видами робіт, випробувати себе в них, зробити для себе вибір;
- при майбутньому працевлаштуванні можливість вписати в своє резюме факт досвіду роботи і тим самим підвищити свої шанси на отримання бажаної вакансії.

Отже, аналіз негативних та позитивних наслідків вторинної зайнятості студентів вказує як на проблеми, які існують в суспільстві, так і на достатньо високий адаптаційний потенціал сучасної молоді. Вектор подальших досліджень, на нашу думку, потрібно спрямувати на більш деталізоване вивчення соціальних ризиків та наслідків, пов'язаних з вторинною зайнятістю молоді, що навчається.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ситуація на ринку праці та діяльність державної служби зайнятості у січні-березні 2021 року. Аналітична та статистична інформація Державної служби зайнятості України. URL: https://www.dcz.gov.ua/sites/default/files/infofiles/sytuacija_na_rp_ta_diyalnist_dsz.pdf (дата звернення: 25.12.2021).

ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА В УКРАЇНІ

Налагодження функціонування системи соціального партнерства в Україні є гарантією підтримки належного рівня конкурентоспроможності працівників та налагодження соціального діалогу в суспільстві. Тому на сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки необхідно вивчити особливості становлення українського соціального партнерства, з'ясувати недоліки в функціонуванні та розробити напрями подальшого вдосконалення.

Питанням соціального партнерства багато уваги приділяється у наукових працях вітчизняних і іноземних вчених, а саме: Баккаро Л., Борисов В., Лібнер С., Одонолл Р., Сімоні М., Фолкнер Г., Грішнова О., Колот А., Новіков В., Осовий Г тощо [3, с. 280].

Так, Колот А. в найзагальнішому трактуванні визначає соціальне партнерство як систему відносин у соціально-трудовій сфері, яка спрямована на узгодження та захист інтересів найманих працівників і роботодавців. Російський вчений Борисов В. трактує соціальне партнерство як систему інститутів, механізмів і процедур, покликаних підтримувати баланс інтересів сторін, що беруть участь в переговорах про оплату і умови праці (роботодавців й найманих працівників) сприяти досягненню взаємоприйняттого для них компромісу заради реалізації як корпоративних, так і загально-соціальних цілей [3, с. 281].

Також, соціальне партнерство стало результатом взаємодії двох суперечливих тенденцій суспільного розвитку: з одного боку, процесу соціально-економічного співробітництва, що мало історично зумовлені форми, а з іншого – тенденції конкуренції та класової боротьби в її марксистському розумінні. Необхідно вказати на той важливий момент, що в більшості країн із розвинутою ринковою економікою передумови соціального партнерства склалися еволюційним шляхом, тобто шляхом саморозвитку, у той час як в Україні вони сформувалися шляхом командно-адміністративної системи, що й наклало свою специфіку на розвиток системи соціального партнерства в подальшому. Це означало, що соціальне партнерство тільки формально становило співробітництво між працівниками й роботодавцями [1, с. 83].

Далі, виділяють три рівня здійснення соціального партнерства: на загальнодержавному, на галузевому або регіональному та безпосередньо на виробничому, стосуючись окремої фірми чи підприємства.

- На загальнодержавному рівні представники соціальних партнерів – працівники найманої праці, роботодавці, державні представники – зустрічаються в межах спеціально створених інститутів або регулярних тристоронніх зустрічах нарадах для обговорення і прийняття рішень.

- На рівні регіону механізм узгодження інтересів здійснюється переважно на двосторонній основі. Головними учасниками переговорів виступають представники бізнесу та галузеві профспілки, а головним засобом регулювання суперечностей колективний договір.

- На рівні окремих підприємств або фірм механізм регулювання відносин між соціальними партнерами виявляє себе як в інституціонолізованій формі, так і в неформальному вигляді [2, с. 1].

Окрім того можна запровадити ряд комплексних заходів по удосконаленню системи соціального партнерства в напрями забезпечення соціальних гарантій зайнятості. Серед них, відповідно до запропонованого науковцями підходу, виділяються:

- розробка правового механізму удосконалення організаційно – економічних форм соціального партнерства на базі узгоджених дій усіх суб'єктів трудових відносин;

- сприяння посиленню координованості дій представницьких органів роботодавців, найманих працівників, державної влади, місцевого самоврядування шляхом укладання договорів на основі тристоронніх комісій;

- удосконалення нормативно – правових засад забезпечення участі представників об'єднань роботодавців та найманих працівників у розробці законодавчих актів та прийнятті нормативних документів у сфері праці [3, с. 8].

Таким чином, подальше вдосконалення системи соціального партнерства в Україні перевагами є: включення соціальних груп і класів у систему партнерства, яка ще не включені; реформування законів та нормативно-правових актів про соціальне партнерство та соціально-трудові відносини; привести їх у відповідність до міжнародного права, пришвидшити прийняття законодавчих актів, які безпосередньо впливають на соціальну систему партнерства та його складових; держава повинна вживати додаткових заходів для заохочення роботодавців до участі в соціальному діалозі; проведення заходів, аби підвищити обізнаність громадськості про соціальне партнерство тощо.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гетьманцева Н. Соціальне партнерство як спосіб інтеграції інтересів суб'єктів соціально-трудова відносин / Н. Гетьманцева // В-цтво «Підприємство, господарство і право». - Ч. – 2016. – 86 с.
2. Олефіров С.Ю. Соціальне партнерство як механізм взаємодії громадянського суспільства та влади / С. Ю. Олефіров // Державне управління: удосконалення та розвиток № 9. – Д. – 2013. – 2 с.
3. Пушкар З.М. Соціальне партнерство в системі соціально-трудова відносин / З.М. Пушкар // Науковий вісник. – Т. – 2008. – 9 с.
4. Ситник О.Ю. Соціальне партнерство в Україні: особливості становлення і перспективи розвитку / О.Ю.Ситник // Наукові праці КНТУ, економічні науки № 15. – К. – 2009. – 285 с.

ТЕХНІЧНІ НАУКИ

Галагура К.А.,

студент кафедри системотехніки.

Науковий керівник: Гребенник І.В.,

д.т.н. професор кафедри системотехніки.

Харківський національний університет радіоелектроніки

ПРОБЛЕМИ ДОМАШНЬОЇ АВТОМАТИЗАЦІЇ ЗА КОНЦЕПЦІЄЮ «РОЗУМНИЙ ДІМ»

Домашня автоматизація або розумний дім (англ. smart house) розглядається як окремий випадок інтернету речей (Internet of Things, IoT). До її складу входять доступні через інтернет домашні пристрої, у той час як інтернет речей включає до себе будь-які зв'язані за допомогою інтернету пристрої [1]. «Розумний дім» призначений для максимально комфортного життя людей за допомогою використання сучасних високотехнологічних засобів. Принцип роботи системи полягає в автоматизації всього, з чого складається житлова споруда: освітлення, кондиціонування, система безпеки, електроенергія, опалення, водопостачання та водовідведення тощо [2, с. 112].

Не дивлячись на значний стрибок популярності протягом останніх 5 років завдяки розвитку штучного інтелекту, голосових помічників та мережевих технологій, сьогодні концепція розумного будинку сприймається неоднозначно. Згідно звіту про стан сектору споживчої електроніки проведеного Асоціацією споживчих технологій (Consumer Technology Association, CTA) у липні 2021 року, кількість продажів пристроїв для смарт-будинків залишається на рівні лише \$15 млрд у порівнянні із приростом виручки від реалізації фітнес-девайсів (+40%), смартфонів (+15%), ноутбуків (+11%) та бездротових навушників (+8%) [3]. Така статистика може бути обґрунтована наявністю конкуренції, адже з кожним роком з'являється все більше виробників смарт-девайсів, що

впливає на зниження вартості обладнання. Проте одна з більш імовірних причин за думкою користувачів – невідповідність інвестицій, часу та терпіння, вкладених у створення смарт-будинку, до його ефективності. Компанії, такі як Amazon, Apple та Google, все ще перебувають у пошуку єдиного більш комплексного рішення – інтелектуальної системи, що майстерно об'єднає множину пристроїв. Таким чином, досі мають місце відчутні проблеми, що потребують вирішення для досягнення мети, яку ставили перед собою представники ринку на зорі впровадження розумних технологій і повсякденне життя людини. Розглянемо їх детальніше.

Проблема безпеки. Загроза крадіжки конфіденційних даних, невелика надійність перевірки користувачів під час входу до системи, слабкість шифрування інформації, прослуховування усього, що відбувається у приміщенні з можливістю передачі інформації третім особам, DDoS-атаки, можливість інтеграції у систему програми-шпигуна співробітником компанії та навіть майнінг криптовалют – все це викликає зацікавлення розумним будинком та його жителями у комп'ютерних шахраїв.

Проблема сумісності пристроїв та як наслідок – проблема зручності інтерфейсу. Питання комунікації є одним із головних, особливо, якщо використовується обладнання різних брендів. Наприклад, при спробі підключитися до Apple TV та перемикаючи канали за допомогою смартфона Samsung можуть виникнути закономірні незручності [4]. Звісно, завжди можна купувати техніку однієї компанії, але значною мірою користувачі звикли поєднувати можливості різних брендів, бо кожен з них має унікальні функціональні особливості. Налаштування таких пристроїв на сумісну безперебійну роботу протягом великої кількості часу – нетривіальна задача для середньостатистичного користувача.

Проблема автономності. За останні 10 років залежність користувачів від Інтернету і централізованих хмарних систем суттєво збільшилася. Нажаль, це також торкнулося індустрії домашньої автоматизації. Сьогодні більша частина популярних смарт-систем та IoT рішень потребують зв'язку із хмарними сервісами. Проте що робити у випадку відсутності підключення до Інтернету або можливих збоїв на стороні серверу? Це питання поряд із проблемою приватності даних залишається відкритим.

Проблема закритості систем. Більшість програмного забезпечення для підтримки розумного будинку є пропріетарним. У такій ситуації користувач не отримує достатнього рівня децентралізації, прозорості, гнучкості та незалежності, що є особливо важливими критеріями під час користування розумним будинком.

Проблема технічних збоїв та негарантованості результату. Користувачі розумних будинків постійно стикаються із технічними несправностями. На думку Д. Ньюмана, це відбувається, тому що коли пристрій зупиняє роботу, система не дає ніякого зворотнього зв'язку. Отже неможливо зрозуміти, що саме спричинило збій, та залишається тільки намагатися пробувати знову і знову, поки програма не виконає те, що повинна [5]. Необхідно визнати, що у випадку розумного будинку висловлення «чим складніший механізм, тим більше імовірність його виходу з ладу» є однозначно справедливим.

Проблема оновлення «розумних» рішень. В середньому час експлуатації традиційної побутової техніки може досягати 15 років. Однак протягом якого часу будуть працювати «розумні» еквіваленти, що залежать як від програмної, так і технічної підтримки з боку компанії-виробника? Світові технології відомі випадки, коли придбані давно пристрої з плином часу переставали отримувати оновлення операційної системи через припинення підтримки за рішенням компанії або введення обов'язкової щомісячної оплати за сервіси, що надаються.

Проблема складності сценаріїв. Зручно, коли в залежності від потреб користувача система дозволяє створювати сценарії шляхом об'єднання пристроїв у ланцюги для керування множиною приладів однією командою. Але із зростанням кількості пристроїв, набір варіантів їхнього сумісного використання та відповідно проблем, що виникають при цьому, також збільшується.

Проблема універсальності. Найчастіше, розумний дім добре розуміє тільки команди однієї людини – того, хто створив та налаштував систему. Для того щоб отримати можливість користуватися нею іншим членом родини або гостям, їм необхідно встановити відповідні застосунки на смартфон, вивчити голосові команди, жести тощо. Найголовніше – треба навчити систему

коректно сприймати будь-яких користувачів, а не підлаштовуватися тільки під власника. Крім того, зазначена проблема також постає під час продажу будинку, тобто передачі його новим господарям.

Проблема монтажу. В залежності від вибору типу підключення (дротовий або бездротовий), встановлення системи розумного будинку може спричинити виникнення деяких незручностей, особливо якщо більшість ремонтних робіт закінчено. Ситуація ускладнюється у випадку інтеграції сучасної системи у будівлі старої забудови із застарілими електричними мережами. Альтернативою дротовому підключенню виступає бездротовий варіант, проте він є менш захищеним. Більше того, велика кількість джерел випромінювання негативно впливає на стан здоров'я мешканців будинку.

Проблема залежності від електроенергії та енергосбереження. Для функціонування розумного будинку безсумнівно необхідним є джерело живлення, інакше він не просто перестає бути розумним, а й починає представляти небезпеку для жителів. Як відомо, у наш час існують варіанти застосування джерел бесперебійного живлення, акумуляторів та навіть альтернативної енергії, проте особливості використання зазначених способів слід брати до уваги ще на етапі проєктування будинку. Стосовно витрат енергії необхідно відзначити, що добре спроектований розумний дім не повинен споживати більше, ніж економить.

Проблема вартості та окупності. Не зважаючи на низку переваг, які надає ідея використання розумних приладів, не варто забувати про вартість таких нововведень. На даний час по-справжньому розумна система все ще залишається досить дорогим рішенням із великим строком окупності, а тому не є доступною широкому колу споживачів.

Підсумовуючи проаналізовані проблеми домашньої автоматизації, можна зробити висновок, що ця галузь технологій має великий потенціал для розвитку і застосування в майбутньому. Однак концепція розумного будинку потребує удосконалення, аби дійсно зайняти своє місце в мас маркеті, повністю виправдовуючи очікування і потреби її прихильників.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Домашняя автоматизация. // Википедия. Свободная энциклопедия. URL: https://ru.wikipedia.org/wiki/Домашняя_автоматизация (Дата звернення 26.01.2022).
2. Росляков А. В., Ваняшин С. В., Гребешков А. Ю. Интернет вещей: учеб. пособ, Самара: ПГУТИ, 2015. 200 с.
3. Anandwala R. U.S. Tech Industry Revenue to Hit a Record-Breaking \$487 Billion in 2021, Says CTA // CTA. 2021. URL: <https://www.cta.tech/Resources/Newsroom/Media-Releases/2021/July/U-S-Tech-Industry-Revenue-to-Hit-a-Record-Breaking> (дата звернення 26.01.2022).
4. Умный дом: ожидание и реальность // iotji. 2020. URL: <https://iotji.io/ru/umnyi-dom-ozhydaniye-i-realnost/> (дата звернення 27.01.2022).
5. Мещанинова С. «Умный дом — разваливается как концепция» // vc.ru. 2021. URL: <https://vc.ru/tech/278345-umnyy-dom-otstoy-i-razvalivaetsya-kak-konceptiya> (дата звернення 27.01.2022).

Горач П.В.,
магістр кафедри надійності і ремонту машин
Дніпровського державного аграрно-економічного університету

АНАЛІЗ НАДІЙНОСТІ НАСОСНИХ АГРЕГАТИВ ДЛЯ ПЕРЕКАЧУВАННЯ РІДКИХ СТОКІВ ПРИ ПРОМИСЛОВОМУ УТРИМАННІ ТВАРИН

Видалення стоків при утриманні тварин дуже складна та трудомістка процедура, яка включає в себе роботи по видаленню гною його транспортуванням до місця зберігання чи переробки та інше. За дами [1] на операції по видаленню та транспортуванню гною витрачається до 50% всіх транспортних витрат на фермі. Так при утриманні ста тисяч голів свиней за рік треба транспортувати близько 1 млн. м³ стоків.

Таким чином процес транспортування стоків є актуальним і потребує дослідження в плані механізації процесу.

Транспортування стоків відбувається насосними агрегатами, які умовно можна розділити на три групи:

- погрузні;
- насоси сухої установки у спеціальній шахті;
- довговальні (привід від електродвигуна чи валу відбору потужності трактора).

В більшості випадків в транспортувальних установках використовується відцентровий насос, саме його надійність і розглянемо далі.

Досить істотною перевагою відцентрових насосів є малі габарити, більші швидкості обертання, з якими працюють частини, що рухаються, насосів і переміщається рідина. Відсутність у відцентрових насосах зворотно-поступального руху й викликаних їм сил інерції допускає можливість роботи при мінімальних розмірах фундаментів і що, дуже важливо, без пульсації потоку рідини. У зв'язку з цим вартість самого насоса, переміщення, первісної установки, подальшого відходу й ремонту значно менше, чим для поршневого насоса. Також перевагою є наявність обертового руху одного лише вала, при цьому з більшим числом обертів без зворотно-поступальних рухів яких-небудь частин, що значно спрощує з'єднання із двигуном, усуває складні передавальні механізми, особливо при безпосередньому приєднанні відцентрового насоса до двигуна на одному валу [2].

Насосний агрегат марки НЖФ – 150 (вибрано як об'єкт дослідження) умовно складається з п'яти складових частин: електродвигун, муфта, підшипниковий вузол, система охолодження та насос їх відмови наведено на рис. 1.

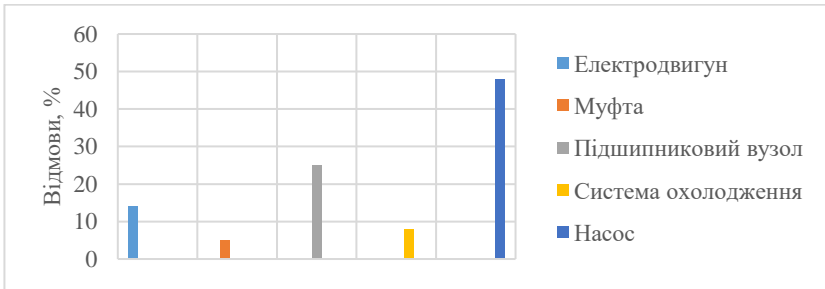

Рис. 1. Відмови насосного агрегату НЖФ - 150

Відмови й зниження працездатності насосного встаткування головним чином пов'язані з нагромадженням необоротних ушкоджень у їхніх деталях, вузлах і елементах. Ці ушкодження бувають як механічного (утома, зношування, розтріскування, нагромадження пластичних деформацій), так і фізико-хімічного походження (корозія, ерозія, адсорбція).

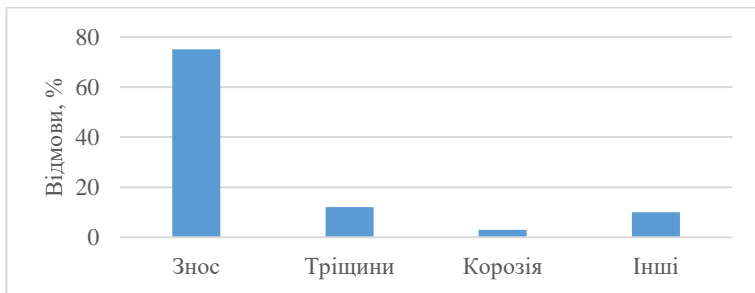

Рис. 2. Відмови валів насосного агрегату НЖФ-150

Аналіз даних по відмовах і ремонтах деталей і вузлів насосних агрегатів, марки НЖФ-150, що експлуатуються на свиномкомплексах показує, що основним дефектом є знос деталей, а саме для валів до 85%, для робочих коліс до 77%, для підшипників до 43%, для ущільнень до 62%. Для корпусу насоса переважною є кавітація до 58%. Вал є однією з відповідальних деталей відцентрового насоса, його надійність визначає в значній мірі надійність роботи насоса в цілому, розподіл дефектів валів наведено на рис. 2.

На рис. 3. Наведено загальний вигляд валу насосу з дефектними місцями.

Рис. 3. Дефекти валу насосу

На робочі колеса припадає близько 25 % відмов. При ремонті в основному відбувається заміна робочих коліс, що говорить про те, що нагромадження ушкоджень відбувалося до зупинки насосного агрегату до проведення планового ремонту. Однак коли в процесі експлуатації нагромадження ушкоджень у робочому колесі досягає такого критичного рівня, при якому воно не може виконувати своє функціональне призначення, то відбувається аварійна зупинка насосного агрегату й потрібне проведення вже позапланового ремонту. Це пояснюється тим, що при визначенні міжремонтних періодів насосного встаткування не враховується режим роботи насосного агрегату й зміна напружено-деформованого стану його робочого колеса.

Вагомим зносом робочого колеса є – кавітація (рис. 4). Саме кавітація призводить до поступової втрати матеріалу робочого колеса яке з часом руйнується (рис. 4а).

Рис. 4. Сліди кавітаційного зносу робочого колеса насосу

а – робоче колесо з кавітаційним зносом, б – сліди кавітації збільшення $\times 50$

Висновок. Таким чином встановлено, що лівова доля відмов деталей насосного агрегату припадає на вал насосу та на робоче колесо. Основним видом зносу деталей є абразивний та кавітаційний. Для підвищення надійності насосного агрегату у післяремонтний період необхідно використати раціональні методи відновлення деталей та зміцнення місць зносу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Скляр О.Г. Механізація технологічних процесів у тваринництві». Навчальний посібник / О.Г. Скляр, Н.І.Болтянська. ТДАТУ – 2012. – 720 с.
2. Яхненко С.М. Гідродинамічні аспекти блочно-модульного конструювання динамічних насосів / С.М. Яхненко //автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук: спец. 05.05.17 «Гідравлічні машини та гідропневоагрегати» – Суми, 2003. – 20 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ МАСИВІВ ВИДОБУТКУ БУРШТИНУ

Бурштинове протистояння на території північно-західної частини Українського Полісся потребує значних технічних і людських ресурсів, які повинні бути спрямовані, насамперед, на боротьбу з незаконним видобуванням [1].

Рис. 1. Масиви порушених земель внаслідок видобутку бурштин.

Питання супутникового моніторингу використання даних для виявлення місць незаконного видобування бурштин висвітлена у наукових працях В.С. Філіповича [2], С.С. Ковалевського [3], Р.М. Шевчука [4]. Зокрема, досліджувалися можливості застосування багатозональних супутникових знімків для виявлення ділянок нелегального видобутку за рахунок текстурних, спектральних та температурних відмінностей піщаних відвалів від оточуючих об'єктів навколишнього середовища.

Для формування бази космічних даних ми скористалися сервісом EO Browser.

EO Browser – переглядач доступних онлайн-знімків середньої і низької роздільної здатності від Європейського космічного агентства, який надає доступ до знімків із супутників: Sentinel-1, Sentinel-2, Sentinel-3, Sentinel-5P, Landsat, Envisat Meris, MODIS, Proba-V, GIBS. Офіційна сторінка: <https://apps.sentinel-hub.com/eo-browser/>.

а)

б)

Рис. 2.

- а) Вигляд на космічному знімку воронкової структури підстильної поверхні у місцях незаконного видобутку бурштин;
- б) Вигляд на космічному знімку зрідження дерев в лісових масивах у місцях незаконного видобутку бурштин

У роботі для оцінки динаміки та проведення моніторингу порушених земель нами досліджувався окремий просторово-часовий ряд з часовим проміжком та частотою оновлення даних. Просторове охоплення ряду включає усю територію Дубровицького лісництва Рівненської області з часовим проміжком супутникової зйомки від 2015 по 2020 рр.

Основні дешифрувальні ознаки місць незаконного видобутку бурштину на космічних знімках – текстурні та яскравісні [5].

Текстурні дешифрувальні ознаки: воронкова структура поверхні (рис. 2.а); зрідження дерев в лісових масивах (рис. 2.б). Для ілюстрацій використано космічні знімки ресурсу Google (Airbus, Maxar Technologies, 2022).

Для аналізу змін рослинного покриву земель порушених внаслідок видобування бурштину у роботі був застосований нормалізований вегетаційний індекс NDVI [6].

NDVI - один із найпоширеніших вегетаційних індексів для виконання завдань, пов'язаних із кількісним оцінюванням рослинного покриву, він високочутливий до змін у рослинному покриві. Розраховується за формулою:

$$NDVI = \frac{NIR - RED}{NIR + RED} \quad (1)$$

де, *NIR* – ближній інфрачервоний діапазон спектра; *RED* – червоний діапазон спектра. Розрахунок NDVI ґрунтується на двох найстабільніших ділянках спектральної кривої відбиття рослинності.

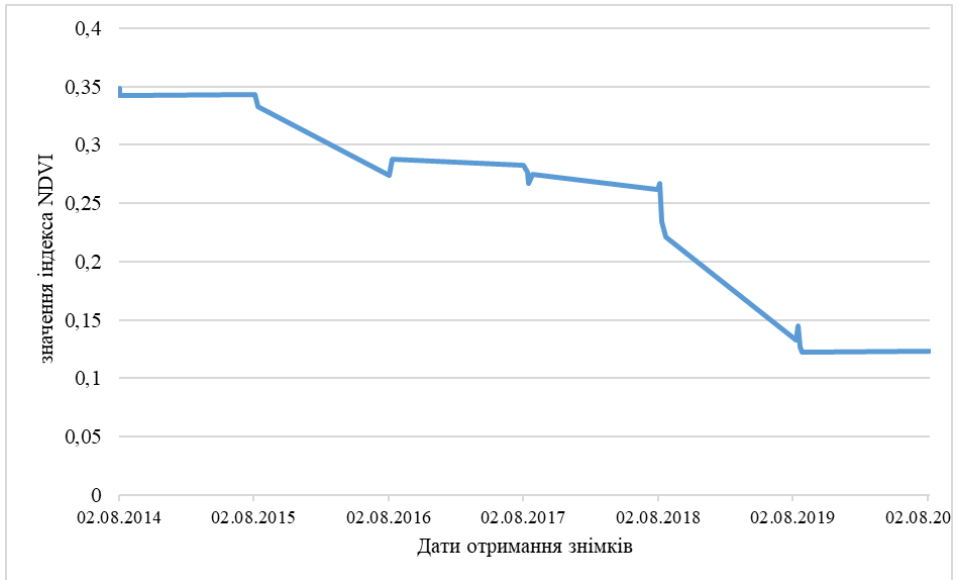

Рис. 3. Значення індексу NDVI

За побудованими картографічними моделями нормалізованого диференційного вегетаційного індексу в період з 2014 до 2020 років (Рис. 3) було визначено значення індексу, а також встановлено, що у серпні 2019 року відбулися негативні зміни у ландшафті – вирубка лісових насаджень, так як значення $NDVI < 0.15$. Отже, застосування даних картографічних моделей дозволяє більш чітко ідентифікувати контури порушених земель.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Качановський О.І. Еколого-економічна оцінка втрат лісових ландшафтів внаслідок незаконного видобування бурштину. Екологічні науки. Науково-практичний журнал. Випуск 1 (32), 2020. С. 156-172.
2. Філіпович В. Є. Оперативний контроль поширення нелегального видобутку бурштину та оцінка збитків заподіяних державі за матеріалами багатозональної космічної зйомки. Екологічна безпека та природокористування. 2015. Випуск 20 (4). С. 71—78.
3. Ковалевський С.С. Виявлення осередків добування бурштинових копалин на території лісових масивів України. Науковий вісник НЛТУ України. 2019.Т 29, №6. С. 40-44.
4. Шевчук Р. М. Верифікація результатів супутникового моніторингу територій нелегального видобутку бурштину. Екологічна безпека та природокористування. 2017. № 3-4. С. 133-137.
5. Красовський, Г. Я., Шумейко, В. О., Ключко, Т. О., & Семенцова, Н. І. (2018). Інформаційні технології моніторингу екологічних наслідків видобутку бурштину в Україні. Екологічна безпека та збалансоване ресурсокористування, (2), 106-116.
6. Свідзінська Д.В. Методи геоекологічних досліджень: геоінформаційний практикум на основі відкритої ГІС SAGA: навчальний посібник. Д.В. Свідзінська. К.: Логос, 2014. 402 с.

Нікуліна А.О.,

студентка 4 курсу

кафедри програмованої електроніки, електротехніки і телекомунікацій

Навчально-наукового інституту автоматики та електротехніки.

Керівник: Жук О.К., кандидат технічних наук, доцент,

професор кафедри програмованої електроніки, електротехніки і телекомунікацій.

Національний університет кораблебудування ім. адмірала Макарова,

БЕЗКОНТАКТНА ЗАРЯДНА СИСТЕМА ДЛЯ МАЛОГО АКУМУЛЯТОРНОГО ЕЛЕКТРИЧНОГО СУДНА

Актуальність. При перевезеннях на судах з короткими маршрутами (наприклад, на поромах або портових буксирах) використання чисто електричних рухових установок з удосконаленими літій-іонними батареями високої ємності може забезпечити значну економію палива та роботу з нульовим рівнем викидів за умови підзарядки до достатнього рівня енергії на кожній стоянці. Для поромів час стоянки, протягом якого здійснюється підзарядка, може становити всього лише 4-5 хв. [1,2,3].

Досвід експлуатації механічних контактних стикувальних вузлів для зарядки акумуляторів, які широко використовуються на існуючих електричних поромах або гібридних буксирах, свідчить про їх недостатню надійність і відповідність вимогам електробезпеки в умовах засоленості, опадів і обмерзання. Крім того, морські системи зарядки потребують швидкого автоматичного підключення і відключення. З огляду на зазначені обставини, мотивація використання індуктивної безконтактної передачі енергії для суднових систем зарядки акумуляторів є настільки ж великою, як і для подібних систем для електромобілів. Індуктивні зарядні системи (ІЗС) можуть забезпечити негайну передачу енергії на судно, від моменту швартування і до того моменту, коли воно починає наступний рейс. Проте, успішне впровадження технології індуктивної зарядки морському сектору вимагає вирішення деяких конкретних проблем [1,4]:

1. На відміну від електромобілів, електробусів або трамваїв, для суден потрібен значно вищий рівень енергії і потужності, що передаються, тому морський індуктивний зарядний пристрій повинен мати номінальну потужність порядку кількох одиниць мегават.

2. Пришвартоване судно під час зарядки може переміщуватися по відношенню до нерухомої частини зарядної системи через комбіновану дію вітру, хвиль і зміну осадки у процесі завантаження і вивантаження. Це означає, що ефективність такої системи має бути незалежною від зсуву і зміни взаємного розташування елементів індуктивного зв'язку (котушок), а також довжини повітряного проміжку між ними.

Метою даної роботи є удосконалення ІЗС малого електричного судна типу GMV Zero шляхом пошуку та реалізації енергоефективних принципів забезпечення стабілізації зарядного струму (потужності), незалежних від зміни умов індуктивного зв'язку.

Завдання. Пошук енергоефективних принципів побудови та управління удосконаленої енергоефективної ІЗС для малого електричного судна типу GMV Zero з забезпеченням інваріантності зарядного струму (потужності) при зміні умов індуктивного зв'язку.

Суднові ІЗС містять береговий та судновий компоненти, які не потребують гальванічного контакту. Берегова частина – блок силової електроніки, підключений до основної електромережі, який спочатку випрямляє вхідну 3-фазну напругу живлення, а потім перетворює отриманий постійний струм на високочастотний змінний струм. Цей струм створює змінне магнітне поле передавальної котушки, яке індуктує високочастотний змінний струм у бортовій приймальній пластині котушки. Бортовий силовий випрямляч випрямляє струм і подає отриману постійну напругу до акумулятора, що заряджається. Технологія працює за рахунок досить близького розміщення двох індуктивних котушок, які утворюють т.з. індуктивну або магнітну муфту, через яку здійснюється безконтактна передача енергії через змінне магнітне поле високої частоти (декілька кілогерців).

ІЗС містять береговий та судновий компоненти, які не потребують гальванічного контакту. Технологія працює за рахунок досить близького розміщення двох індуктивних котушок, які утворюють т.з. індуктивну або магнітну муфту, через яку здійснюється безконтактна передача енергії через змінне магнітне поле.

Виконано порівняльний аналіз принципів схемотехнічної побудови, управління та особливостей експлуатаційних режимів суднових ІЗС на основі двох топологій резонансних інверторних перетворювачів: двоконтурного з послідовно-послідовною (SS) компенсацією реактивної потужності і амплітудною модуляцією вихідної напруги та LLC - типу з частотною модуляцією. Аналіз, виконаний в роботі показав, що використання амплітудного регулювання вихідної напруги при не є економічно доцільним, оскільки вимагає завищення встановленої потужності передавального SS інвертора відносно номінальної, яке збільшується пропорційно діапазону зміни коефіцієнта індуктивного зв'язку [4]. Більш енергоефективним способом стабілізації зарядної потужності і струму при зміні умов зв'язку є частотне регулювання LLC інвертора.

Виконано математичне моделювання режимів резонансного LLC інвертора у складі безконтактного зарядного пристрою.

Розроблено методику вибору та розрахунку оптимальних параметрів компонентів лабораторного прототипу зарядного пристрою, зокрема резонансного контуру та напівпровідникового LLC перетворювача з частотним управлінням коефіцієнта передачі для забезпечення незалежності режиму зарядки від зміни умов зв'язку.

Ефективність одержаних теоретичних рекомендацій перевірена шляхом імітаційного моделювання та натурального експериментального дослідження маломасштабного зразка ІЗС, реалізованого на основі резонансного інверторного LLC перетворювача.

1. G. Gildi, J. A. Suul, F. Jensen, and I. Sorfonn, "Wireless Charging for Ships, High-power inductive charging for battery electric and plug-in hybrid vessels," IEEE Electrification Magazine, pp. 23-32, Sept. 2017.
2. I. Nastali, "Electrified fishing in Norway," <https://www.imarest.org/themarineprofessional/item/2498-electrified-fishing-in-norway>, Institute of Marine Engineering, Science & Technology (IMAREST), The Marine Professional, July, 2016; retrieved on 21st December 2018.
3. GMV, "Bnr. 138 – GMZ Zero," <https://www.gmv.no/portfolio-item/bnr-138-gmv-zero/>, GMV Grovfjord Mek. Verksted AS, retrieved on 21st December, 2018.
4. Жук О.К., Дзисюк Я.В. Забезпечення ефективності індуктивної системи передачі енергії зі змінюваними умовами зв'язку. Shipbuilding and Marine Infrastructure, випуск 1(15), 2021. – С.24 – 35. DOI [https://doi.org/10.15589/smi2021.1\(15\).2](https://doi.org/10.15589/smi2021.1(15).2)

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАЕННЯ І СПОРТ

Кісіль Руслан Володимирович,

Чорноморський національний університет імені Петра Могили,

Факультет фізичного виховання і спорту,

Кафедра олімпійського та професійного спорту

РОЗРОБКА МЕТОДИКИ ПІДВИЩЕННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ СПОРТСМЕНІВ ШОРТ-ТРЕКЕРІВ З УРАХУВАННЯМ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЗМІНИ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ У ВІДПОВІДЬ НА СТРЕСОВИЙ ПОДРАЗНИК

Актуальність теми дослідження. Шорт-трек як вид спорту на сучасному етапі розвитку висуває високі вимоги до підготовки спортсменів, які виступають у змаганнях на рівні вищої спортивної майстерності, що продиктовано високою щільністю результатів, гострою конкурентною боротьбою, постійною зміною турнірної ситуації. У зв'язку з цим стає необхідним продовження розробок у галузі теорії та методики підготовки у даному виді спорту [15, 67, 72, 84].

Необхідно відзначити, що шорт-трек набуває все більше специфічних, властивих тільки цьому виду спорту ознак, що дозволяють говорити про істотні відмінності його від інших споріднених видів (зокрема від швидкісного бігу на ковзанах). Тому важливо наголосити на необхідності вузькоспеціалізованої спрямованості тренувального процесу шорт-трекерів на етапі вищої спортивної майстерності.

Незважаючи на досить велику кількість науково-дослідних робіт (НДР), проведених у галузі теорії та методики шорт-треку [14, 38, 50], як і раніше, залишається чимало питань, вирішення яких дозволить висококваліфікованим спортсменам у шорт-треку вийти на більш високий рівень спортивних результатів. Поруч фахівців виявлено, що у шорт-треку недостатньо вивчена сучасна концепція побудови та підбору тренувального навантаження у різні періоди підготовки [22, 83, 93]. Тривале застосування тих самих засобів підготовки викликає адаптацію фізіологічного компонента функціонального стану, і позитивний вплив тренувальних навантажень зменшується, що викликає уповільнення темпів розвитку фізичних здібностей спортсменів [19, 38, 65, 82]. Тому залишається актуальним питання про створення ефективних засобів і методів, що сприяють підвищенню спортивних результатів. У зв'язку з цим проведення наукових досліджень, спрямованих на підвищення рівня швидкісної витривалості у висококваліфікованих шорт-трекерів, та розробка методики її формування на основі динаміки фізіологічного та психологічного компонентів функціонального стану у річному циклі є актуальними для сучасної спортивної практики.

Невід'ємною частиною спортивного тренування та змагань є динаміка функціональних станів, яка, у свою чергу, змінюється під впливом тренувальних навантажень різної спрямованості. Розробкою цього питання у шорт-треку займалися ряд дослідників [11, 41, 72]. У їх роботі описано вплив тренувальних навантажень на функціональний стан висококваліфікованих шорт-трекерів, на підставі чого запропоновано систему покращення результатів швидкісно-силової підготовки та загальнофізичного потенціалу працездатності спортсменів. Аналіз літературних джерел показав, що вивчення психологічної підготовки кваліфікованих шорт-трекерів присвячено порівняно мало робіт [23, 41, 63, 77].

Об'єкт дослідження – тренувальний процес спортсменів високої кваліфікації у шорт-треку у річному циклі підготовки.

Предмет дослідження – засоби та методи розвитку швидкісної витривалості висококваліфікованих спортсменів у шорт-треку на основі динаміки психофізіологічних показників функціонального стану.

Мета дослідження – розробити та експериментально обґрунтувати методіку розвитку швидкісної витривалості у річному циклі підготовки висококваліфікованих спортсменів, що спеціалізуються у шорт-треку, на основі динаміки психофізіологічних показників функціонального стану.

ВИСНОВКИ

1. Науково-теоретичний аналіз специфіки спортивної підготовки на сучасному етапі розвитку шорт-треку дозволив встановити, що для ефективного подолання будь-якої змагальної дистанції спортсменам слід приділяти велику увагу розвитку анаеробних джерел енергозабезпечення. Це пов'язано зі збільшеною швидкістю змагань у всіх дисциплінах, у тому числі і в естафеті. Пріоритетним напрямком у тренувальному процесі шорт-трекерів високої кваліфікації стає цілеспрямований розвиток швидкісної витривалості у поєднанні з контролем, оптимізацією аеробних можливостей та параметрами психічних станів, таких як тривога, мотивація, почуття темпу, почуття часу та біопотенціал у річному циклі підготовки.

2. Встановлено, що обсяг тренувальних навантажень, пов'язаних з розвитком швидкісної витривалості, на етапі раних стартів висококваліфікованих шорт-трекерів досягає 53,5%. Але такий значний відсоток не призводить до достовірних відмінностей результатів фізичної підготовленості ($p > 0,05$). При порівнянні отриманих даних тестів наприкінці підготовчого періоду з нормативними даними було встановлено, що середній рівень фізичної підготовленості виявлено у висококваліфікованих шорт-трекерів у тестах «Десятерний стрибок у довжину з місця» та «Човничий біг 3 рази по 10 м». У чоловіків також відзначений середній рівень у тесті «Легкоатлетичний біг на 100 м» та низький рівень витривалості, який визначається за нормативом «Легкоатлетичний біг на 1500 м». У жінок у легкоатлетичному бігу на 100 м відзначено рівень фізичної підготовленості вище за середній, а за результатами у тесті на витривалість виявлено, що тимчасовий показник відповідає нормі, зазначеній у Стандарті (результат у чоловіків не більше 5 хв, у жінок – не більше 5 хв 45) с).

При порівнянні результатів тесту зі ступінчастим навантаженням, що підвищується, з нормативними даними встановлено, що відносне значення МПК ($50,57 \text{ мл/кг/хв}$) порівняно нижче даних, представлених у наукових джерелах ($63,3 \pm 5,7 \text{ мл/кг/хв}$ і $53,79 \pm 1,16 \text{ мл/кг/хв}$). У жінок відносне значення МПК $40,57 \pm 1,79$ виявилось порівняно нижче представленої в наукових джерелах – $61,2 \pm 5,3 \text{ мл/кг/хв}$ та $53,79 \pm 1,16 \text{ мл/кг/хв}$.

3. Встановлено, що висококваліфіковані спортсмени у шорт-треку показують високі спортивні результати у змаганнях за умови, що параметри психічних станів (рівень тривоги, мотивації, біопотенціалу, почуття часу та почуття темпу) стабілізуються в оптимальних значеннях за 3–5 тижнів до змагань. Отже, доцільно контролювати вищезазначені параметри під час тренувального процесу у підготовчий та змагальний періоди річного циклу підготовки.

*Куртов А.І.,
професор кафедри загальновійськових дисциплін, к. т. н.,
Яременко Ф.В.,
старший викладач кафедри загальновійськових дисциплін.*

*Військово-юридичний інститут
Національного юридичного університету ім. Я. Мудрого*

НАУКОВЕ ОБГРУНТУВАННЯ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ФІЗИЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ВІЙСЬКОВИХ ЮРИСТІВ

Актуальність дослідження. На сучасному етапі розвитку України в період євроінтеграційних процесів, а також з урахуванням здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях одним із основних напрямів діяльності керівництва держави є модернізація системи вищої освіти, в тому числі і військової освіти, що спрямована на вдосконалення професійної підготовки майбутніх офіцерів, зокрема військових юристів.

Актуальність зазначеного дослідження продиктована насамперед корекцією та систематичною зміною підходу організації та проведення фізичної підготовки, яка здійснена з урахуванням вимог до її проведення в особливий період, а також зважаючи на перехід та впровадження стандартів НАТО, яка знайшла своє відображення у новій Інструкції з фізичної підготовки в системі Міністерства оборони України затвердженій Наказом МО України від 5 серпня 2021 року №225 [1], яка прийшла на зміну Тимчасовій настанові з фізичної підготовки у Збройних Силах України.

Стан вивчення іншими науковцями. Питанням удосконалення рівня фізичної підготовленості курсантів присвячені роботи: Ануфрієва М. І., Безпалого С. М., Бондаренка В. В., Гаркавого О. А., Дідковського В. А., Сухоради Г. І., Ольхового О. М. Хацаюка О. В., Чуха А. М., та ін..

Аналіз наукових праць свідчить, що для формування у військовослужбовців фізичної готовності та вдосконалення їх військово-прикладних навичок у використанні можливостей бойової техніки і зброї важливе значення має різноспрямованість фізичної підготовки. Оволодіння військово-прикладними навичками відбувається максимально швидко й ефективно тоді, коли військовослужбовці мають широкий діапазон рухових дій, раніше напрацьованих за допомогою різноманітних фізичних вправ [2].

Метою дослідження є обґрунтування вибору вправ для оцінювання рівня фізичної готовності курсантів під час практичної частини програми заліків та екзаменів четвертих і старших курсів випускних комплексних екзаменів з фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки для курсантів та студентів, які готуються за програмою підготовки «Юрисконсультська робота» для потреб Збройних Сил України.

Виклад основного матеріалу. Згідно нової освітньої парадигми майбутній юрист, у тому числі і військовий, під час отримання освіти у закладі вищої освіти повинен оволодіти фундаментальними знаннями, професійними вміннями та навичками діяльності свого профілю, досвідом творчої і дослідної діяльності рішення професійних проблем, тобто, він повинен бути професійно компетентним [3]. Значну роль у формуванні психофізіологічної готовності та професійних компетентностей офіцерів-юристів до майбутньої військово-професійної діяльності в процесі навчання відіграє фізична підготовка. Це підтверджує і досвід ведення бойових дій на Сході України, аналізуючи який можна стверджувати про важливість набуття належних професійних компетентностей курсантами протягом навчання у закладі вищої освіти [4].

Відповідно до керівних документів метою фізичної підготовки у Збройних Силах України є забезпечення фізичної готовності військовослужбовців до бойової діяльності, виконання службових завдань за призначенням, сприяння вирішення інших завдань їх навчання та виховання. фізична

підготовленість у свою чергу - фізичний стан військовослужбовця, який характеризується наявним рівнем розвитку фізичних, спеціальних якостей, ступенем сформованості військово-прикладних рухових навичок і вмінь. Фізична готовність майбутніх офіцерів – курсантів закладів вищої освіти, розглядається як певний фізичний стан, сформований у процесі фізичної підготовки, що забезпечує високу працездатність та успішне виконання завдань військово-професійного навчання.

Важливим частиною організації фізичної підготовки є визначення системи перевірки та оцінювання. Основними показниками фізичної готовності є рівень розвитку фізичних якостей та ступінь оволодіння військовоприкладними руховими навичками [4].

Процес формування фізичної готовності – це перехід організму з одного стану в інший, що відбувається за рахунок прогресивних функціональних, морфологічних та біохімічних змін в організмі [1]. При цьому, фізична готовність передбачає не максимально високий рівень розвитку переважно однієї фізичної якості або рухової навички, а їх всебічність та оптимальність стосовно специфіки завдань майбутніх офіцерів. Досвід та практика підготовки майбутніх офіцерів свідчить, що для формування у військовослужбовців фізичної готовності та вдосконалення їх військово-прикладних навичок у використанні можливостей бойової техніки і зброї важливе значення має різноспрямованість фізичної підготовки. Визначення такої різноспрямованості та визначення рівня загальної фізичної розвинутості надзвичайно важливе під час випускних комплексних екзаменів з фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки. У зв'язку з цим і виникає певна специфіка визначення вправ, які дозволяють оцінити в повній мірі стан підготовленості та розвиток основних фізичних і спеціальних якостей та військово-прикладних рухових навичок та вмінь з урахуванням особливостей подальшого проходження служби відповідно до військової спеціальності майбутнього офіцера.

05 серпня 2021 року Наказом Міністерства оборони України № 225 було затверджено Інструкцію з фізичної підготовки в системі Міністерства оборони України (надалі – Інструкція) [1] в якій було визначено оновлений порядок оцінювання фізичної готовності (підготовленості) курсантів, студентів. Зокрема одним із нововведень є індивідуальне визначення комплексів та фізичних вправ яке виноситься під час оцінювання до практичної частини програми заліків та екзаменів четвертих і старших курсів випускних комплексних екзаменів з фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки. До такої практичної частини включаються 5 вправ, які визначаються із встановленого переліку та визначаються за погодженням із замовником на підготовку фахівців.

Постало питання вибору найбільш оптимальних вправ для належного та об'єктивного оцінювання рівня фізичної підготовленості здобувачів освіти, тобто курсантів четвертих і старших курсів – випускних курсів з урахуванням специфіки профілю підготовки та завдань, які будуть покладатися в подальшому на здобувача освіти вже під час проходження військової служби та виконання завдань за призначенням в ролі офіцера Збройних Сил України, зокрема до виконання завдань відповідно до займаних посад у структурі юридичної служби Збройних Сил України, наприклад помічника командира частини з правової роботи, юрисконсульта військової частини та інших посад пов'язаних з юрисконсультською роботою.

Зважаючи на специфіку діяльності та завдань майбутніх офіцерів-юристів, а також той факт що після закінчення закладу вищої освіти курсанти направляються до військових частин та підрозділів різних категорій, які визначені у п.п. 9-11 Інструкції та інші чинники вважаємо що найбільш оптимальними вправами, які забезпечать належне оцінювання є,

для курсантів з числа чоловіків: вправа номер 18 (комбінована силова вправа на перекладені); вправа номер 3 (біг на 3 км) ; вправа номер 25 (біг на 100 м); вправа номер 45 (метання гранати на дальність (точність)); вправа номер 35 (загальна контрольна вправа на єдиній смузі перешкод); або вправа номер 50 (комплекс прийомів рукопашного бою (РБ-2));

для курсантів з числа жінок: вправа номер 3 (біг на 3 км) ; вправа номер 20 (згинання та розгинання рук в упорі лежачи) вправа номер 45 (метання гранати на дальність (точність)); вправа номер 35 (загальна контрольна вправа на єдиній смузі перешкод); або вправа номер 50 (комплекс прийомів рукопашного бою (РБ-2)).

Отже, під час оцінювання стану фізичної підготовленості потрібно виходити перш за все із завдань які будуть покладені на майбутнього офіцера – юриста, та з урахуванням цих чинників призначати вправи для належного та об'єктивного оцінювання рівня фізичної підготовленості здобувачів освіти на етапі закінчення закладу вищої освіти. Підсумовуючи вище викладене можна зробити підсумок, що фізична підготовка курсантів займає одне з найголовніших місць всього навчального процесу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про затвердження Інструкції з фізичної підготовки в системі Міністерства оборони України : Наказ; Міноборони України від 05.08.2021 № 225 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1289-21>
2. Пронтенко В. В. Вплив засобів спеціальної фізичної підготовки на формування фізичної готовності майбутніх офіцерів до професійно-бойової діяльності // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова // Випуск 10 (141) 2021 URL: <https://spppc.com.ua/index.php/journal/article/download/573/561>
3. Радченко К. А. Педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх військових юристів // Virtus: Scientific Journal – November, issue 18, 2017. – р.115–119
4. Ольховий О. М. Теоретико-методичні основи професійно-спрямованої фізичної підготовки курсантів ВВНЗЗС України : монографія. Харків : ХУПС, 2012. 286 с.
5. Спеціальна фізична підготовка: навч. посіб. / [В. Бондаренко, С. Решко, В. Дідковський та ін.]; за заг. ред. В. Чернєя, Р.Сербина. Київ : Нац. акад. внутр. справ, ФОП Кандиба Т.П., 2021. 341 с.

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

Зеленко Л.Д.,

студентка групи ЖР501,

Науковий керівник: Кевлюк І.В.,

старший викладач кафедри журналістики.

Національний авіаційний університет

ПОНЯТТЯ ФЕМІНІЗМУ: ПЛЮРАЛІЗМ ПІДХОДІВ

Показником розвинутої держави є рівень реалізації, гарантування прав і свобод людини та громадянина. Україна, наближаючись до цивілізованих держав, піднімає феміністичний дискурс на науковий, соціальний, ідеологічний рівень, тому дослідження фемінізму як явища на сьогодні є актуальною темою.

З приводу походження терміну «фемінізм» (французьке – *feminisme*, латинське – *femine* – жінка) немає єдиної думки. Відповідно першого погляду (Ж. Фресс, К. Оффен, К. Форе) запровадження термін «фемінізм» пов'язують з ім'ям французького письменника Олександра Дюма-сина, який запозичив його з медичного сленгу. Прибічники другої теорії (Дж. Рендалл, Дж. Ебрей, Т. Мід, М. Візнер) вважають, що вперше зазначений термін ввів французький соціаліст-утопіст Шарль Фур'є в кінці XVIII століття, який, називав феміністами прибічників ідеї жіночої рівності, наполягав на тому, що «розширення прав жінок є головним мірилом суспільного прогресу». Третя підхід пов'язує термін «фемінізм» з теоретиком утопічного соціалізму Р. Оуеном, який наголошує на тому, що головна ідея фемінізму від самого початку її формування – це рівність протилежних статей у соціально-політичному та культурному житті [1, с. 88].

«Oxford English Dictionary» надає наступне визначення фемінізму – «це захист рівності статей та встановлення політичних, соціальних та економічних прав жіночої статі» [2].

М. Богачевська-Хомяк, М. О. Веселова розуміють під фемінізмом політичні та суспільні рухи, ідеології, мета яких визначити, встановити і досягти політичної, економічної, культурної, особистісної та

соціальної рівності жінок та чоловіків. В основу фемінізму покладено переконання про постійну нерівність жінок і чоловіків та твердження, що жінки є об'єктом постійної дискримінації [3, с. 38].

Зрозуміло, що зміст поняття є більш широким й різноманітним. Його трансформація відбувається із розвитком суспільно-політичних і економічних відносин, демократичних перетворень у світі, зміною суспільної свідомості [4, с. 123].

Дослідники пропонують розуміти поняття «фемінізму» у наступних значеннях: 1) фемінізм розуміють як суспільно-політичний рух, який працює над досягненням цілі у політичній царині, за допомогою публічного висвітлення проблем, пов'язаних з фактом нерівності; 2) фемінізм визначають як окрему ідеологію – концепцію суспільних змін, яка побудована навколо ідеї викорінення нерівності між жінками і чоловіками; 3) дослідниця Оксана Кісь пропонує також розглядати фемінізм як теоретичну категорію, яка створює нові методологічні зразки та умови для досліджень у різних наукових галузях – історії, соціології [5].

А науковиця Н. Л. Пушкарьова, взагалі вважає, що термін «фемінізм» об'єднує: 1) соціально-політичну теорію, у якій аналізується пригнічення жінок і переваги чоловіків в історичному минулому й сьогодні, а також окреслюються шляхи подолання нерівності жінок і чоловіків; 2) соціальний рух за права жінок, який спрямований проти соціальної системи, що не наділяє людей різної статі рівними правами; 3) ідеологію, яка протистоїть усім проявам дискримінації жінок; 4) методологію досліджень, що об'єднує дослідницькі практики, засновані на артикуляції жіночого погляду на світ і жіночій системі цінностей; 5) альтернативну до європейської традиції філософську концепцію соціокультурного розвитку, у якій враховується жіночий соціальний досвід та погляди та світ і суспільство [6].

Отже, фемінізм – це комплексне явище, що включає в себе теорії, концепції, рухи, мета яких становить досягнення політичної, соціальної, особистісної, економічної, культурної рівності чоловіків та жінок.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Зборовська Н. В. Феміністичні роздуми: на карнаванлі мертвих поцілунків. Львів : Літопис, 1999. 336 с.
2. Oxford English Dictionary, OED. URL: <https://www.oed.com/view/Entry/69192?redirectedFrom=feminism>. (дата звернення: 11.11.2021).
3. Богачевська-Хомяк М., Веселова О. М. Жіночий рух в Україні. Енциклопедія історії України: Т. 3-т. Київ : «Наукова думка», 2005. 672 с.
4. Саєнко М.І., Тацуля С.І., Гапич І.О. Теоретико-правові витоки становлення фемінізму в Україні. Юридичний науковий електронний журнал. 2020. № 3. С. 123-125.
5. Гендерна рівність та права жінок. Практично-методичний посібник викладача. URL: <https://newjustice.org.ua/wp-content/uploads/2020/02/Curriculum-Gender-Equality-Final.pdf> (дата звернення: 13.11.2021).
6. Пушкарева Н. Л. Феминизм. М.: «Новый диск», 2004. URL: <http://www.krugosvet.ru/encyklopediya/FEMINIZM.html> (дата звернення 30.08.2015 г.)

ОСОБЛИВОСТІ ХУДОЖНЬОГО ЧАСУ І ПРОСТОРУ У РОМАНІ-АНТИУТОПІЇ «ДИВЕРГЕНТ. НЕСКОРЕНА» ВЕРОНІКИ РОТ

Сучасний активний розвиток жанру антиутопії обумовлений трансформаціями держав та глобальними катаклізмами, технічними, культурними, моральними й екологічними проблемами, негативними явищами в молодіжному середовищі. Використовуючи фантастику, письменники прагнуть передбачити поширення негативних суспільних тенденцій, що і сприяє зростанню інтересу читачів та науковців до цих творів.

За результатами опитування, проведеного онлайн-спільнотою Goodreads.com, частка прочитаних антиутопій у 2012 році була найвищою за останні 50 років. До того ж, люди, які зазнали впливу цих книг, на 8% частіше стверджували, що насильницькі протести можуть бути виправданими, адже інколи вони просто необхідні для досягнення справедливості [12]. Цей факт свідчить про надзвичайний вплив антиутопічної літератури на свідомість читачів, на формування системи цінностей особистості.

Авторкою творів цього жанру є сучасна американська письменниця Вероніка Рот. Перший роман-антиутопія мисткині «Дивергент» (2011) дебютував на шостій сходинці в списку бестселерів «New York Times», а 2012 року піднявся до другої позначки. За дослідженнями американської маркетингової корпорації NPD Group, «Дивергент. Нескорена» входить до переліку десяти книжок, які стали лідерами продажів у 2010-х [10].

Твір удостоєний численних нагород, зокрема «Sakura Medal Contest», визнаний найкращою книгою 2011 року у конкурсі «2011's Goodreads Choice Awards». До того ж роман посів перше місце у «Teens' Top Ten Vote».

Дослідниця І. Ігнатова відносить роман до найпопулярніших книг у жанрі молодіжної антиутопії [7]. Але ґрунтовних наукових розвідок, присвячених аналізу твору «Дивергент. Нескорена» В. Рот, і зокрема, хронотопу в ньому, на сьогодні в українському літературознавстві ще немає.

Отже, **актуальність** даної розвідки зумовлена ексцесом важливих духовних, політичних, моральних та культурних цінностей в майбутньому; злободенністю підліткових проблем, порушених у творі; відсутністю наукових праць, присвячених роману «Дивергент. Нескорена» Вероніки Рот та виховним значенням доробку американської письменниці.

Літературна спадщина Вероніки Рот в українській науці досліджена ще мало. Розгляду мистецького надбання письменниці присвячені лише окремі статті Х. Павлюка [7], В. Леонова [5], К. Мирноук [6], М. Пінчук [8].

Мета статті – розкрити особливості хронотопу, змодельованого у романі «Дивергент. Нескорена» Вероніки Рот.

У романі-антиутопії оповідь ведеться від імені головної героїні – Беатрис Прайор, шістнадцятирічної дівчинки. Разом із батьками і старшим братом вона живе у місті Чикаго.

Час, коли відбуваються події, конкретно не вказаний. Очевидно, письменниця розповідає про далеке майбутнє: у творі йдеться про те, що озеро Мічиган площею близько 60 тис. км² висохло. Тепер це «величезне, коричневе, безкрає» [9, с. 174] болото. На такий процес перетворення потрібно більше тисячі років [2].

В. Рот нічого не пише про розвиток науково-технічного процесу. У романі згадуються комп'ютери, сучасна зброя, ліфт, симуляція з допомогою спеціальної сироватки тощо. Новинкою є хіба що автомобіль на сонячних батареях. У цілому ж спостерігається скоріше регрес, ніж прогресивний розвиток.

Про місце дії у антиутопіях С. Шишкіна пише, що воно відокремлене від усього іншого світу і замкнуте географічно [11]. Так само і в досліджуваному творі: мешканці Чикаго не знають, що знаходиться зовні і не припускають думок щодо можливого існування таких же населених пунктів ще десь. Навколо міста-держави «огорожа з сітки з колючим дротом угорі. ... вона простягається скільки сягає око» [9, с.101].

Авторка звертає увагу на те, що більшість будинків обжиті, але є територія, де «суцільний килим покритого бетону і битого скла. Тиша стоїть моторошна, немов у нічному кошмарі» [9, с. 113]. Чикаго «нагадує шахову дошку з нових чистеньких будівель і старих розвалюх» [9, с. 23]. А ще воно мало «вдрізняється від болота, таке ж мертве, з невідомими кордонами» [9, с. 174]. Вночі місто не освітлюється, тому у центрі видніється чорний стовп – Сірз-Тауер, у минулому відомий як найвища будівля США.

У Чикаго був парк відпочинку, але після зміни порядків ніхто його не відвідує. Залишилось «чортове колесо, ... люди колись катались на цій штуці, задля розваги» [9, с. 113]. На каруселях «конячки подряпані й пошарпані негодою, хвости відламані, сидла потріскалися». Громадський парк теж занедбаний: «Це смуга голої землі з парю іржавих скульптур» [9, с. 278].

Транспорт, про який згадує мисткиня, мало розвинений. Здебільшого люди користуються автобусами, фракція безстрашних – потягами, зовсім рідко – автомобілями. Тому зникла потреба у світлофорах, хоча вони ще подекуди висять, «погрожуючи щомиті гепнути долу» [9, с. 23].

В. Рот поділила місто на сектори, де живуть різні фракції. У кожній – своя окрема особлива територія. Наприклад, у частині Альтруїзму будинки однакові за розміром і формою: «Зведені вони з сірого бетону, з нечисленними вікнами – економні кубики без зайвих дрібничок» [9, с. 26]. Територія Ерудитів описується більш манливо: «Довкола, скільки сягає око, коричнева порожня рівнина, що врізається в обрій» [9, с. 275]. «Ерудити живуть у високих кам'яниціях з красвидом на болоті» [9, с. 275]. Сектор Безстрашності – це величезна Яма під скляним дахом. На дні – Прірва із бурхливою рікою, що навіває жах. О. Копач називає таке місце дії «вертикальним хронотопом» [4, с. 5]. У ньому «втілено ідею перевірки на духовну міць людської природи» [4, с. 5].

Щодо пейзажів, то їх у творі зовсім мало. І. Пархоменко пише, що зазвичай в антиутопіях «природи як носія вічних цінностей немає, вона відіграє другорядну роль» [8, с. 5]. Отож, у Чикаго не було рослин, лише інколи згадується трава. «За парканом – невеличкий гайок мертвих дерев» [9, с. 101]. Суспільство не хвилює питання екології, люди не турбуються про красу оточуючого світу. «Зв'язок людини і природи обірвано» [1, с. 49], – зазначає Г. Баран.

Отже, місто Чикаго, описане у романі-антиутопії В. Рот, складає неприємне враження. Тут переважають сірі, одноманітні, занедбані і покинуті куточки-сектори, поділені між мешканцями колишнього мегаполісу. Письменниця розповідає про події, що розгортаються у далекому майбутньому, але не створює атмосфери прогресивного технологічного розвитку, направлено на добробут людини. Ніхто, і тим більше, підліток, в таких умовах не може почуватися комфортно.

У цьому полягають особливості художнього часу і простору у творі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Баран Г. Утопія й антиутопія як жанри. Слово і час. 1997. № 7. С. 47-51.
2. Бойко В. М., Міхелі С.В. Географія (рівень стандарту): підручник для 6 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Харків: Вид-во «Смиция», 2014. 193 с.
3. Игнатова И. Отличительные черты молодежной литературы (на примере трилогии С. Коллинз «The Hunger Games») URL: cyberleninka.ru (дата звернення: 10.10.2021).
4. Копач О. Сучасна російська антиутопія (1980-2000-і роки): традиції та новаторство// Lib: веб-сайт. URL: <http://www.lib.ua-ru.net/diss/cont/138018.html> (дата звернення: 20.10.2021).
5. Леонов В. А. Роман – антиутопия: типологический аспект (на примере романа «Дивергент»). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/roman-antiutopiya-tipologicheskij-aspekt-na-primere-romana-divergent/viewer> (дата звернення: 21.09.2021).
6. Миронок К. Модифікація жанру антиутопії в романі В. Рот «Дивергент». SCRIPTA

MANET: Молодіжний науковий вісник. Інститут філології та журналістики. С. 75-78. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/10332/1/миронюк.pdf> (дата звернення: 21.09.2021).

7. Павлюк Х. Символічне наповнення концепту «FEAR» у романі - антиутопії Вероніки Рот «DIVERGENT», «Підений архів». Збірник наукових праць. Філологічні науки. Випуск LXVIII. С. 110-113. URL: https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=4htu (дата звернення: 20.09.2021).

8. Пінчук М. Антиутопія в романі «Дивергент» Вероніки Рот. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції «Проблеми і перспективи наук в умовах глобалізації». С. 81-85. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/15046/1/15_Pinchuk (дата звернення: 21.09.2021).

9. Рот В. «Дивергент. Нескорена». Київ: Компанія ОСМА, 2015. 384 с.

10. Улора Г. 34,9 млн відгінків сірого: бестселери десятиліття. 2020. URL: <http://litakcent.com/2020/01/18/34-9-mln-vidginkiv-sirogo-bestseleri-desyatilettya/> (дата звернення: 17.10.2021).

11. Шишкіна С. Г. Литературная антиутопия: к вопросу о границах жанра. Вестник гуманитарного факультета Ивановского государственного химико-технологического университета. Иваново : Иван. гос. хим.- технол. ун-т. 2007. С. 188-209. URL: <https://www.isuct.ru/e-publ/vgf/sites/ru.e-publ.vgf/files/2007/vgf-2007-02-199.pdf> (дата звернення: 22.10.2021).

12. Calvert Jones. How dystopian narratives can incite real-world radicalism. 2020. URL: <http://cutt.ly/eYVOiZf/> (дата звернення: 14.11.2021).

ЮРИДИЧНІ НАУКИ

Федишин І.М.,

*ад'юнкта кафедри кримінального права і кримінології
Львівського державного університету внутрішніх справ*

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КЕРІВНИКА ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ ЯК ГРОМАДСЬКОГО ДІЯЧА В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

У процесах державного будівництва, розвитку українського суспільства, а також захисту його суверенних прав в українському законодавстві важливу роль віддають представникам вищих державних органів та громадським діячам. У зв'язку із цим, держава створює особливу систему правових гарантій, спрямованих на забезпечення особистої безпеки зазначених осіб у зв'язку з їхньою діяльністю. Звісно, в цій системі також окреме місце відведено кримінально-правовим гарантіям громадської діяльності в Україні. Однак, в дійсному часі існує реальна проблема чіткості кримінально-правових норм та понятійного апарату, правильного узгодження норм кримінального права із суміжними нормами українського законодавства загалом та їх тлумачення. Відповідно, це перешкоджає дієвості кримінально-правових гарантій, не сприяє активній реалізації прав громадськими діячами й, таким чином, здійснюється неефективний захист представників держави та громадськості. Це прямо зв'язано із проблематикою визначення поняття громадської діяльності керівника політичної партії, зазначеного в ст. ст. 112, 346 КК України.

Грунтовний аналіз чинного законодавства та наукових юридичних джерел дає змогу зробити висновок про недостатню розробленість проблем визначення громадської діяльності, що закріплена в кримінальному законі України. Однак, визначаючи істотні ознаки і обсяг поняття громадського діяча, слід виходити з того, що цим поняттями охоплюються не будь-які особи, а досить вузька категорія осіб [2, с. 96]. Звісно, із колом осіб, які можуть бути визначені як громадські діячі в кримінальному праві є простіше, ніж допустимо із державними діячами. Оскільки, в диспозиції ст.ст. 112, 346 КК України це поняття обмежене лише однією категорією осіб які очолюють громадські об'єднання – це керівники політичних партій.

Під громадською діяльністю в кримінально-правовому контексті вчений О. Звонарьов розуміє реалізацію статутних завдань та програми політичної партії щодо участі у політичному процесі з метою завоювання, розподілу, утримання політичної (державної) влади [3, с. 48-49].

І. Сервецький у своєму дослідженні зазначає, що громадсько-політична діяльність – зусилля, спрямовані на просування соціальних, політичних, економічних, екологічних чи інших змін з бажанням зробити поліпшення в суспільстві [4, с. 4].

Щоб краще зрозуміти повноваження керівника політичної партії та важливість його громадської діяльності для основ національної безпеки України, як це передбачено кримінальним законодавством, необхідно звернутись до Закону України «Про політичні партії в Україні».

Зокрема в ст. 1 цього Закону України наголошено на праві громадян на свободу об'єднання у політичні партії для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів, яке визначається і гарантується Конституцією України [5]. У зв'язку з цим законодавець дає визначення поняттю «політична партія». Згідно з ст. 2 Закону України «Про політичні партії в Україні» політична партія - це зареєстроване згідно з законом добровільне об'єднання громадян - прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах [5].

Теоретики дають таку дефініцію керівнику політичної партії – це особа, яка одноосібно очолює партію або є членом створюваного нею виконавчого органу і виконує в ній організаційно-розпорядчі функції [6, с. 336].

Дослідник даної проблематики Р. Чорний зазначає: «...діяльністю керівника політичної партії є виконання функцій спрямованих на реалізацію мети створення вказаних об'єднань громадян. Отже, громадська діяльність полягає у виконанні керівниками політичних партій своїх функцій шляхом здійснення ними повноважень. Іншими словами, громадська діяльність потерпілих від злочинів, передбачених ст.ст. 112 та 346 КК України (крім державних діячів), означає здійснення політичної діяльності вказаними особами» [7, с. 132].

Однак, в Законі України «Про політичні партії в Україні», а також в інших чинних нормативно-правових актах нашої держави не знаходимо визначення поняття «керівник політичної партії», а також (хоча б загального) переліку його повноважень, прав та обов'язків. Це є недоліком, оскільки для застосування ст.ст. 112, 346 КК України слід обов'язково встановити, що злочинні посягання вчиняються у зв'язку з громадською діяльністю потерпілого. Тому, важливим є те, що саме вважати законною громадською діяльністю керівника політичної партії.

У відповідності із ст. 12 Закону України «Про політичні партії в Україні» політичні партії мають право: 1) вільно провадити свою діяльність у межах, передбачених українським законодавством; 2) брати участь у виборах Президента України, до Верховної Ради України, до інших органів державної влади, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб; 3) використовувати державні засоби масової інформації, а також засновувати власні засоби масової інформації; 4) підтримувати міжнародні зв'язки з політичними партіями, громадськими організаціями інших держав, міжнародними і міжурядовими організаціями, засновувати (вступати між собою у) міжнародні спілки; 5) ідейно, організаційно та матеріально підтримувати молодіжні, жіночі та інші об'єднання громадян, подавати допомогу у їх створенні. Також вони мають право вести опозиційну діяльність, наприклад, можливість викладати публічно і обстоювати свою позицію з питань державного і суспільного життя; брати участь в обговоренні та оприлюднювати і обґрунтовувати критичну оцінку дій і рішень органів влади, використовуючи для цього державні і недержавні засоби масової інформації в порядку, встановленому законом; вносити до органів державної влади України та органів місцевого самоврядування пропозиції, які обов'язкові для розгляду відповідними органами [5].

Відповідно до цього можна дійти висновку, що керівник політичної партії, як особа, котра очолює відповідну партію, у відповідності до її статуту та обраної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, здійснює реалізацію вказаних вище прав політичної партії. Отже, громадська

діяльність керівника політичної партії – це цілеспрямована діяльність із реалізації передбачених законом прав політичної партії з метою задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів громадян.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 р. №2341-III - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
2. Кияшко О. О. Посягання на життя державного чи громадського діяча: кримінально-правові та компаративістські аспекти: дис. канд. юр. наук: 12.00.08/ О.О. Кияшко; Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2019. – 289 с.
3. Звонарьов О.Ю. Кримінальна відповідальність за посягання на життя державного чи громадського діяча. [Текст] Монографія/ О.Ю. Звонарьов. – Донецьк: ТОВ «Юго-Восток ЛТД», 2005, - 119 с.
4. Суспільна небезпека посягання на політичного чи громадського діяча / І. В. Сервецький // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18sivchd.pdf>
5. Про політичні партії в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 р. №2365-III. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14>
6. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / Бойко А.М. та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Вид. 10-е, переробл. та допов. Київ : ВД «Дакор», 2018. 1360 с.
7. Чорний Р. Л. Проблеми визначення поняття громадської діяльності керівника політичної партії в Законі України про кримінальну відповідальність [Електронний ресурс] / Р. Л. Чорний // Юридичний науковий електронний журнал - 2014. - № 1. - С. 131-134. - Режим доступу: http://www.lsej.org.ua/1_2014/39.pdf

Чернишова В.Ю.,

доктор філософії (PhD) в галузі знань «Право»

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ КЕРІВНИКІВ ДЕРЖАВНИХ ТА КОМУНАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Реформування вітчизняної сфери охорони здоров'я - досить мінливий та неоднозначний процес, який безпосередньо впливає не лише на громадян як споживачів послуг, а й на службових та посадових осіб закладів охорони здоров'я (далі – ЗОЗ).

Владою України в результаті реформування передбачаються якісні зміни усіх функцій системи охорони здоров'я, а особливо - зміна концепції фінансування ЗОЗ та всієї системи охорони здоров'я загалом [1]. Останнє тягне за собою перегляд моделі взаємовідносин між ЗОЗ та пацієнтом, яка вже стала контрактною, та відносин між ЗОЗ та розпорядниками бюджетних коштів, коли ЗОЗ (або лікар фізична особа - підприємець, який одержав ліцензію на здійснення господарської діяльності з медичної практики) виступає у ролі постачальника послуг.

Так, з 2016 року було докорінно змінено підхід у сфері охорони здоров'я та надано державним та комунальним ЗОЗ управлінської та фінансової автономії, шляхом реорганізації останніх у державні та комунальні некомерційні підприємства [2]. Таким чином, ЗОЗ набули нового статусу – юридичних осіб публічного права – підприємств, що прийшло на заміну статусу бюджетних установ, а керівники ЗОЗ отримали новий спектр прав та обов'язків з управління такими новоствореними підприємствами.

Основними особливостями правового статусу керівників державних та комунальних ЗОЗ наразі є:

- Керівником ЗОЗ може бути лише особа, яка відповідає єдиним кваліфікаційним вимогам, що встановлюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я – на даний момент Міністерством охорони здоров'я України [3];
- Визначення посадових функцій та повноважень у контракті, який укладається із засновником закладу – відповідною місцевою радою, яка діє від імені відповідної територіальної громади. Перелік прав та обов'язків викладені у типовій формі контракту, затвердженій постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 792 [4];
- Передбачення відповідальності керівника ЗОЗ за якість медичного обслуговування населення, адміністративно-господарську та фінансову діяльність закладу;
- Надання виключних повноважень керівникові ЗОЗ на визначення умов оплати праці лікарів та іншого персоналу ЗОЗ у межах, встановлених законодавством;
- Наявність персональної відповідальності керівника ЗОЗ за додержання порядку ведення і достовірність обліку та статистичної звітності у встановленому законодавством порядку;
- Необхідність дотримання вимог антикорупційного законодавства України (зокрема на керівників ЗОЗ поширюються вимоги Закону України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII [5]);
- Наявність у керівника ЗОЗ адміністративно-господарських та адміністративно-розпорядчих функцій, що додатково вказує на спеціальний статус таких керівників;
- Обов'язок керівника ЗОЗ підвищувати свою кваліфікацію та професійний рівень задля недопущення неефективного управління закладом.

Таким чином, враховуючи сучасні тенденції реформування системи охорони здоров'я, можна зробити висновок про відносно новий та досить специфічний статус керівника ЗОЗ, який з одного боку є фактичним керівником підприємства, а з іншого - дане підприємство належить територіальній громаді, з якою керівник укладає контракт, а отже і відповідає за свою діяльність перед такою територіальною громадою.

Однозначно, усі реформаторські ідеї та практичні кроки потребують часу для укорінення у свідомості учасників суспільних відносин. Сфера охорони здоров'я в Україні, на превеликий жаль, одна з найбільш дискусійних та таких, що потребують змін. Проте, сучасні правові інструменти, які відповідатимуть сучасним вимогам та потребам суспільства, здатні спричинити позитивні наслідки для усіх сторін досліджуваних відносин.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реформи фінансування системи охорони здоров'я» від 30 листопада 2016 р. № 1013-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/1013-2016-%D1%80#n8>.
2. Методичні Рекомендації з питань перетворення закладів охорони здоров'я з бюджетних установ у комунальні некомерційні підприємства (схвалено Робочою групою з питань реформи фінансування сфери охорони здоров'я України, протокол 14.04.2017 № 9). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001282-17#Text>.
3. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19 листопада 1992 року № 2801-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>.
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 792 «Про затвердження Порядку укладення контракту з керівником державного, комунального закладу охорони здоров'я та типових форм контракту з керівником державного, комунального закладу охорони здоров'я». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/792-2019-%D0%BF#Text>.
5. Закону України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>.